

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

3^E JAARGANG

WOENSDAG 4 DECEMBER 1918

No. 153

ROTTERDAMSCHER BANKVEREENIGING

Rotterdam 's-Gravenhage

Boompjes	Mauritskade
Delfshaven	Bezuidenhout
Feijenoord	Kneuterdijk
Glashaven	Naaldwijk
Schiedam	Rijswijk
Vlaardingen	Scheveningen

Amsterdam

Rokin

Zaandam

KAPITAAL EN RESERVEN

f 66.000.000,—

NATIONALE BANKVEREENIGING

Hoofddirectie en Centrale
Administratie te Utrecht

Alkmaar, Almelo, Alphen a. d. R., Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Barneveld, Bodegraven, Borculo, Boskoop, Den Burg (Texel), Coevorden, Culemborg, Delft, Deventer, Doetinchem, Dokkum, Dordrecht, Drachten, Ede, Emmen, Franeker, Geldermalsen, Goes, Gorinchem, Gouda, Groenlo, Groningen, Haarlem, Harlingen, Heerenveen, Den Helder, Hengelo (O.), Hoogeveen, Hoogezand, Hulst, Katwijk, Leeuwarden, Leiden, Lochem, Meppel, Middelburg, Nijmegen, Oostburg, Purmerend, Ridderkerk, Schagen, Schoonhoven, Sliedrecht, Sneek, Stadskanaal, Terneuzen, Tholen, Tiel, Uithoorn, Utrecht, Veendam, Veenendaal, Vlissingen, Wildervank, Woerden, IJmuiden, Zeist, Zierikzee, Zutphen, Zwijndrecht.

KAPITAAL EN RESERVEN

f 7.200.000,—

De aandacht wordt gevestigd op de afgifte van Binnenlandsche Credietbrieven, waardoor in ruim 80 plaatsen in Nederland gelden franco kunnen worden opgenomen.

ZUID-NEDERLANDSCHE HANDELSBANK

Kapitaal f 3.000.000,—

EINDHOVEN - TILBURG - 's-HERTOGENBOSCH
BRED A - MAASTRICHT - SITTARD - VENLO

Belast zich met
de behandeling van alle bankzaken
SAFE DEPOSIT

N.V. Furness' Scheepvaart- en Agentuur Maatschappij

ROTTERDAM—AMSTERDAM

Telegram-Adres: „FURNESS”
Telefoon Nos. ROTTERDAM 7744/47
" " AMSTERDAM N 5886, N 1267

Reeders, Cargadoors, Expeditieus, Kolenhandelaren, Stuwadoors, Assurateurs etc.

Speciale afdeling voor het bevrachten
van scheepsladingen per stoomende en
zeilende ruimte.

AAN- EN VERKOOP VAN SCHEPEN

GEREGELDE LIJNEN VAN EN NAAR:

BALTIMORE (Holl. Amer. Lijn) elke 10/14 dagen
*CARDIFF (en Birmingham District) wekelijkse
*MIDDLESBROUGH elken Zaterdag
*STOCKTON ON TEES elken Zaterdag
*SUNDERLAND elken Zaterdag
*ALEXANDRIE elke 2/3 weken
CANADA (via Londen) elke 10 dagen
AUSTRALIE (via Londen) elke 14 dagen
*ZUID-AMERIKA (via Antwerpen) elke 2/3 weken
*MAROKKO (via Antwerpen) elke 14 dagen
CUBA (via Liverpool) elke 10 dagen

Doorvrachten naar en van alle deelen der wereld.
Levering van Engelsche Stoomkolen en Gaskolen.

* Diensten tijdens den oorlog gestaakt.

Nationale

Levensverzekering-Bank

OPGERICHT 1863

TE

ROTTERDAM

Stoomvaart-Maatschappij NEDERLAND

AMSTERDAM.

Stoomvaart-Maatschappij ROTTERDAMSCHER LLOYD

ROTTERDAM.

MAIL- EN CARGADIENST

HOLLAND—JAVA vice versa

via

SUEZ KANAAL.

VRACHTBOOTDIENST

van Java naar San Francisco vice versa, in
vereeniging met de Java-China-Japan Lijn.

JAVA—NEW YORK LIJN.

Geregelde vrachtbootdienst van New York
naar Nederlandsch-Indië vice versa, in
samenwerking met andere Maatschappijen.

JAVA—BENGALEN LIJN.

Geregelde dienst van Nederlandsch-Indië
naar Rangoon en Calcutta vice versa.

De N.V. Hypothecaire Credietbank

Anna Paulownastraat 113

's-GRAVENHAGE

verstrekt credieten onder hypothecair verband. Geeft uit 5 % voor hoofdsom en rente verzekerde schuldbrieven in coupures van f 1000,—, f 500,— en f 100,—.

De Directie,
Mr. J. J. BERGSM A.
C. PLOKHOOF.

F. & W. VAN DAM

Makelaars in Assurantiën

Wijnhaven 63 - Rotterdam

belasten zich met het
plaatsen van

Assurantiën,

onverschillig van welken aard, genee uitgezonderd.

KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA

GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT
STEARINE — KAARSENPIJT — OLEINE
CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ

GESTORT KAPITAAL f 70.000.000,— STATUTAIRE RESERVE f 12.760.286,—
Hoofdkantoor: AMSTERDAM - Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

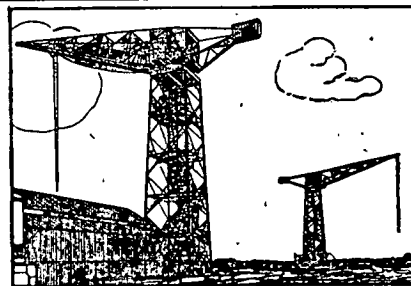
Vestigingen in NEDERLANDSCH-INDIË:

BATAVIA, SOERABAIA, SAMARANG, MEDAN en andere voornamelijk plaatsen.

Vestigingen in de STRAITS-SETTLEMENTS, BRITSCHE-INDIË en CHINA:
SINGAPORE, PENANG, RANGOON, HONGKONG en SHANGHAI.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten,
Incasseeringen en Financieringen, Schriftelijke of Telegrafische Credieten,
Reiscredietbrieven, Deposito's, Rekeningen-Courant,
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Nederlandsche Staalindustrie
Rotterdam
Yzerbouw - Lijsten - Kranen

Bank-Associatie
Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000,—

Twintig Kantoren.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, AALSMEER, BEVERWIJK, BLOEMENDAAL, EDAM, HILLEGOM,
HOOFDDORP, LEIDEN, LISSE, PURMEREND, IJMUIDEN, ZANDVOORT.

Gestort Kapitaal f 4.050.000,—

Reserve f 850.000,—

R. MEES & ZONEN

ANNO 1720

BANKIERS

ROTTERDAM — DELFT — SCHIEDAM — VLAARDINGEN

Behandeling van alle Bankzaken

ASSURANTIE-MAKELAARS

ROTTERDAM — AMSTERDAM

Bezorging van alle Assurantiën

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 4 DECEMBER 1918

No. 153

INHOUD

	Blz.
BELASTINGPOLITIEK door <i>Mr. G. W. J. Bruins</i>	1065
Afschaffing van de Broodkaarten	1068
De Suikerhandel der wereld na den Oorlog	1069
De Amsterdamsche Fondsenbeurs en het Rescontrestelsel II	1071
De Noodtoestand onzer Tramwegen	1073
Wijziging van Provisie bij aan- en verkoop van Effecten.	1074
AANTEKENINGEN:	
Het Engelsche „Standing Council on Post-War Priority”	1075
De Discontomarkt te New York	1075
De buitenlandsche handel van Chili in 1917	1075
INGEZONDEN STUKKEN:	
Scheepvaart en Staatsexploitatie door <i>H. Ph. Kelder</i> ..	1076
De belastingplannen door <i>J. T. Duijvis</i>	1077
Invoerregeeling van Garens door <i>Jansen & Tilanus</i> ..	1077
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	1077
MAANDCIJFERS:	
Rijkspostspaarbank	1078
Postchèque en Girodienst	1078
Emissies	1078
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1079—1087
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.***WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN**Secretaris-Redacteur: *G. E. Huffnagel.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

BERICHT.

Naast de uitgave van het weekblad „Economisch-Statistische Berichten” en de reeks afzonderlijke studies, waarin ten vorigen jare een tweetal studies het licht zagen, heeft de Raad van Beheer gemeend, dat het lag op den weg van het Instituut ook de uitgaven van grootere geschriften ter hand te nemen.

Als zoodanig is thans verschenen:

DR. CH. A. VAN MANEN: Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland.

Het geschrift, hetwelk in ruim 300 blz. een gedocumenteerd overzicht geeft van de verschillende vormen van strijd tegen de armoede, zoowel van uit het be-

drijfsleven zelf als door de verschillende organen van kerkelijke en burgerlijke armenzorg, wordt voor de leden der Vereeniging en geabonneerden op het weekblad beschikbaar gesteld voor den prijs van f 2,50 ingenaaid, en f 4,— gebonden, terwijl Leden-donateurs der Vereeniging een gebonden exemplaar ontvangen. In den handel zijn deze prijzen resp. f 3,— en f 4,75.

Het Instituut vertrouwt hiermede tot de verspreiding van het geschrift in ruimen kring te kunnen bijdragen.

Een bestelkaart is bij dit nummer gevoegd.

Het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging „Instituut voor Economische Geschriften”.

2 DECEMBER 1918.

In den toestand van de geldmarkt kwam de afgelopen week niet veel verandering. De prolongatienoteering schommelde tusschen 3 en 3½ pCt.; particulier disconto noteerde 3 à 3¼ pCt. In het begin der week was er eerder nog wat ruimer aanbod. Al spoedig begon echter de gewone vraag voor de maandwisseling door te komen en ook voor de stortingen op het schatkistpapier was er veel geld noodig. De veranderingen in den weekstaat van de Nederlandsche Bank zijn dan ook grotendeels hierdoor veroorzaakt.

Het voorschot aan het Rijk, dat de vorige week bijna 15 millioen bedroeg, werd geheel afgelost en veranderd in een tegoed van ruim 7½ millioen. Bovendien loste de regeering nog een millioen schatkistpromessen af. Deze betalingen geschieden ongeveer geheel uit het tegoed in rekening „van anderen”, dat met ruim 28 millioen terugliep, want de veranderingen in de overige hoofden waren gering. Tegen de verdere vermindering van de binnenlandsche wissels van bijna 6 millioen, stond een vermeerdering van de beleeningen ad 2½ millioen. . . .

De wisselmarkt was wederom zeer stil. Blijkbaar leeft men in afwachting van de wederopleving van den handel en de verdere ontwikkeling van den economischen en politieken toestand. De daling van de centrale wissels is tot staan gekomen en de lichte daling in de ententewissels, die in de laatste dagen der vorige en de eerste dagen dezer week plaats had, is in den loop van Woensdag weder door een flinke stijging gevolgd, zoodat de koersen weder op ongeveer hetzelfde niveau kwamen als de laatste paar weken.

BELASTINGPOLITIEK.

De belastingplannen, door den huidige Minister van Financiën in de Memorie van Antwoord nopens Hoofdstuk I der Staatsbegrooting ontwikkeld, hebben Mr. van Gijn in het nummer van 20 November j.l.

tot enkele opmerkingen aanleiding gegeven.¹⁾ Gelijk men weet, is het plan van Mr. de Vries om in afwachting van latere verhooging der indirecte belastingen de versterking van 's Lands middelen thans in de eerste plaats te vinden uit een niet onbelangrijke verhooging van inkomsten- en vermogensbelasting en een voortgezette heffing, zij het tot lager bedrag, van de verdedigingsbelastingen. Mr. van Gijn's betoog heeft in de eerste plaats de strekking te wijzen op den druk, die door deze belastingen op de vorming van nieuw kapitaal zal uitgaan, een nadeel, dat slechts ten deele door het voordeel van grooter besparing zou worden opgeheven. Beter zou Mr. van Gijn het achten, wanneer gepoogd werd, dit laatste doel direct na te streven door verhooging der personeele belasting en mogelijke andere verteringsbelastingen.

Het denkbeeld, de vertering als zoodanig, de luxe-vertering althans, te treffen en dan zwaar te treffen, verdient inderdaad alle overweging. Doel dezer beschouwingen is evenwel niet dezen kant van het vraagstuk onder de oogen te zien, zoodat met de enkele opmerking mag worden volstaan, dat de groote moeilijkheid hierbij zit in de richtige uitvoering van het denkbeeld. Verhooging van de personeele belasting treft slechts een deel van de vormen van luxevertering en niet die, welke in de eerste plaats onder druk behooren te worden gesteld. De eigenlijke luxevertering, die, waarvan uit een oogpunt van moreele volksgezondheid beperking het meest noodig is, zou slechts getroffen kunnen worden door een heffing in den geest van het luxebelastingplan, enkele maanden geleden door den Engelschen schatkistkanselier Bonar Law wereldkundig gemaakt. Krachtens deze belasting toch zou, om uit de imposante lijst enkele voorbeelden te geven, van den aanschaf van sieraden, van kledingstukken vervaardigd van echte zijde, van antiques, van operakijkers, van middagmaaltijden boven f 2,40 (in clubs, f 3 in restaurants), van toiletzeep boven een dozijnprijs van f 6, van vulpenhouders boven f 6,30, van heerenpakken boven f 100, heeren schoenen boven f 24, kinderwagens boven f 120, lampen boven f 12, spiegels, boven f 60 en wat niet al meer, een zware belasting worden geheven.

Dat, hoe goed ook bedoeld, een dergelijke belasting vrijwel zeker veroordeeld is te stranden op de moeilijkheden, aan hare toepassing verbonden, behoeft nauwelijks betoog. Niet zonder reden geeft Punch, toen het blad, naar aanleiding van het voorstel, Bonar Law afbeeldde als een 17e eeuwsh strikroover, die een luxueus uitgedoste dame in een niet minder weelderige karos overvalt, hem een volslagen onbruikbaar vuurwapen in de hand. Met het verdict: sympathiek, maar niet uitvoerbaar, zijn de plannen, waarvan enkele prijsgrenzen overigens een sterk argument vormen voor de in den laatsten tijd meermalen gehoorde bewering, dat tegenwoordig het leven in Engeland wel zoo goedkoop is als in Holland, dan ook in den doofpot gegaan.

Intusschen, niet de uitwerking van het denkbeeld: belasting der onnutte vertering, zou ik thans hier aan de orde willen stellen doch, wat thans overal in de wereld de kern is van het belastingvraagstuk en het bij de komende Kamerbehandeling ook in ons land wel wezen zal: de positie, die aan de directe inkomsten- en vermogensbelastingen, aangevuld hier te lande door de z.g.n. verdedigingsbelastingen, in het geheel van het belastingstelsel behoort toe te komen.

Vooraf een enkel woord naar aanleiding van het argument der kapitaalvorming. De redeneering is deze: Een hoge inkomstenbelasting wordt vooral bij de grootere inkomens, waarvan in den regel een niet onbelangrijk deel pleegt te worden belegd en dus als nieuw kapitaal ter beschikking van het bedrijfsleven te worden gesteld, voor het grootste deel uit dit niet verteende gedeelte betaald. Ongetwijfeld zullen velen

ook hun uitgaven wel eenigszins inperken, doch dit is van weinig beteekenis tegenover het bedrag der belasting, vooral wanneer deze percentages bereikt als thans in Engeland en Amerika, waar bij de zeer groote inkomens — inkomens als wij hier te lande, althans vóór den oorlog, niet kenden — 50 en 60 percent alleen reeds aan rijksinkomstenbelasting moet worden betaald. Het onvermijdelijk gevolg is dus, dat deze belastingen, aldus concludeert men, voor een groot deel neerkomen op een vermindering van het voor nieuwe belegging beschikbaar vermogen, zoodat een druk op het gansche bedrijfsleven onvermijdelijk is.

Het heeft mij steeds willen voorkomen, dat deze redeneering, welke in deze tijden in allerlei inkleeding telkens gehoord wordt, onvolledig is en door hare onvolledigheid onjuist.

Dat bij dergelijke hooge belastingen het voor nieuwe belegging overblijvend bedrag belangrijk afneemt, is niet tegen te spreken. Daar staat echter tegenover, dat de zeer groote bedragen, die aan den Staat worden afgestaan; het dezen mogelijk maken een niet onbelangrijk bedrag zijner zoo gestegen uitgaven te dekken zonder leening. De verhooging der inkomstenbelasting heeft dus tot gevolg, dat de Staat voor het volle bedrag dier verhooging minder behoeft te leenen, dat dus de vraag naar nieuw kapitaal afneemt met hetzelfde bedrag, waarmede door de belasting het aanbod verminderd is. Dat dus, wanneer de hooge inkomstenbelasting daarnevens tot beperking van uitgaven leidt, ook in dit geval deze beperking — en dit spreekt eigenlijk reeds vanzelf — voor het bedrijfsleven zuiwere winst aan nieuw kapitaal vertegenwoordigt.

In cijfers, geheel willekeurige uiteraard, zou men het aldus kunnen uitdrukken:

a. bij lage inkomstenbelasting:	millioen
totaal inkomen der belastingschuldigen	f 2000
af: uitgaven voor levensonderhoud etc.	f 800 m.
inkomstenbelasting	„ 100 „
		„ 900
blijft voor belegging	f 1100
af: staatsleeningen	„ 600
blijft voor bedrijfsleven	f 500
b. bij hooge inkomstenbelasting:	millioen
totaal inkomen der belastingschuldigen	f 2000
af: uitgaven voor levensonderhoud etc.	f 750 m.
inkomstenbelasting	„ 300 „
		„ 1050
blijft voor belegging	f 950
af: staatsleeningen	„ 400
blijft voor bedrijfsleven	f 550

Het behoeft wel geen betoog, dat, wanneer het evenwicht in de staatshuishouding bereikt is en dus bij hooge belasting of heffing in eens een grooter bedrag voor aflossing op oorlogsleeningen beschikbaar komt, de uitkomst in wezen dezelfde blijft.

Is de redeneering juist, dan is hiermede niet enkel de inkomstenbelasting van een kwade aanwrijving verlost, maar uit een oogpunt van beperking van vertering het odium zelfs in zijn tegendeel omgezet. Zooeven werd reeds opgemerkt, dat onze personeele belasting, welke bovendien met haren aankleef van oppcenten hier te lande reeds thans naar verhouding hoog is opgevoerd, niet dáár de vertering drukt, waar dit het meest wenschelijk is. Juister werkt in dit opzicht ongetwijfeld de algemeene inkomstenbelasting. Ook zij treft weliswaar niet speciaal de luxevertering. Het ligt echter voor de hand, dat de algemeene druk, dien zij op de vertering uitoefent, zich in den regel bij de luxeverteringen het eerst en het sterkst zal doen gevoelen.

Het zijn echter niet factoren van deze soort, die, hoe gewichtig ook op zich zelf, thans onze houding tegenover het belastingvraagstuk in laatste instantie hebben te bepalen.

¹⁾ [Zie ook het ingezonden stuk van den heer Duyvis in dit nummer. — Red.]

Overal heeft de oorlog de staten voor voorheen ongekende uitgaven geplaatst. Overal ziet de staat zich mitsdien genoopt veel grooter bedragen dan voorheen van zijn burgers te vorderen, met het gevolg, dat de belastingpolitiek van den staat door dit enkele feit, of men wil of niet, wordt tot een van de voornaamste factoren in de verdeling van het maatschappelijk inkomen, een gemeenschapsvraagstuk dus van de eerste grootte.

Verschillende factoren hebben in de afgelopen jaren er toe medegewerkt ons van den diepen ernst van dit vraagstuk te doordringen. Niet alleen heeft aan de ingrijpende verschuivingen, die in de bestaande verdeling van het maatschappelijk inkomen hebben plaats gevonden, te dikwijls de moreele rechtvaardiging, gelegen in evenredigen arbeid van den verkrijger, ontbroken, maar bovendien zijn door deze verschuivingen de inkomens- en vermogensverhoudingen zeer vermoedelijk in ongunstigen zin gewijzigd. Doordat onze rijks-inkomstenbelasting eerst sedert 1915—'16 in werking is, missen wij hier te lande gegevens, die tot een directe conclusie in deze richting kunnen leiden, al ontbreken ook ten onzent aanwijzingen niet. Engelsche onderzoekingen van den laatsten tijd geven in dit opzicht echter meer resultaat, een resultaat te ernstiger, waar in Engeland al zeer spoedig de oorlogswinstbelasting 80 pCt. der oorlogswinsten is komen opeischen, terwijl de reeds genoemde inkomstenbelasting van het resteerend deel nog weder een tot 50 pCt. stijgend part in de schatkist deed vloeien, aldus aan de makers van groote oorlogswinsten slechts 10 pCt. latend van het geheele bedrag. De berekeningen, waarop hier gedoeld wordt, zijn te vinden in een artikel in de *New Statesman* van 2 November j.l. Gebaseerd op officieele gegevens leiden zij den schrijver tot de conclusie, dat vooral de klasse der grootere en grootste vermogens naar verhouding in beteekenis is toegenomen. Wat de verdeling van het maatschappelijk inkomen betreft, acht hij de verhouding tusschen de arbeidende en de bezittende klasse ongeveer dezelfde als voorheen, zulks echter alleen dank zij de diep-ingrijpende inkomstenbelasting.¹⁾

Dit zijn ernstige conclusies. Vóór den oorlog meenden velen, dat de ontwikkeling der inkomens- en vermogensverhoudingen gedeceideerd in gunstige richting ging. Wel werd bij beiden de pyramide hooger, doch daartegenover meende men vooral in de onderste lagen een meer dan evenredigen groei in de breedte te kunnen constateeren. Zijn de evengenoemde beschouwingen juist, dan zou deze geleidelijke ontwikkeling in goede richting niet onbelangrijk zijn teruggezet.

Nog in ander opzicht hebben deze tijden en vooral de laatste maanden tot inkeer geleid. Met onmiskenbare duidelijkheid toch hebben de gebeurtenissen in Rusland en elders weder eens op voor ieder zichtbare wijs aan het licht gebracht, in hoe volstreckte mate de groote meerderheid der inkomstbronnen, vooral die, welke gelegen zijn op het gebied van het bedrijfsleven, verband houden met het rchtig functioneeren van het gansche maatschappelijke organisme, hoezeer zij alle direct in de gansche volksgemeenschap gegrondvest zijn.

Ten slotte zijn het soortgelijke overwegingen als bo-

¹⁾ Het zou te ver voeren hier de beschouwingen van den schrijver op den voet te volgen. Een enkel cijfer zij hier echter gegeven. Medegedeeld wordt, dat voor den oorlog 2 pCt. van het Engelsche volk $\frac{1}{4}$ van het op £ 12,5 miljoen gesteld totaal van alle particuliere vermogens bezat, terwijl thans eveneens 2 pCt. geacht kan worden $\frac{1}{4}$ te bezitten van het thans op £ 15 miljoen te stellen vermogenstotaal. Geven deze cijfers — wat ik op het oogenblik niet kan nagaan — de verhouding weer tusschen het getal der betrokken vermogensbezitters en de geheele bevolking, welke laatste tevens de kinderen en gehuwde vrouwen omvat, dan zou het cijfer van 2 pCt. niet geheel juist zijn. De drastische vermogensverschuiving, die uit de cijfers blijkt, wordt hierdoor evenwel niet gewijzigd.

venstaande, die de Angelsaksische landen, die steeds tegenover de inkomstenbelasting een ander standpunt hebben ingenomen dan op het vasteland van Europa het geval is geweest, de zeer sterke verhoogigen der inkomstenbelasting als billijk en juist hebben doen aanvaarden. Plannen tot blijvende socialisatie van takken van het bedrijfsleven verneemt men in die landen nauwelijks. Bewust en onbewust gevoelt men, dat de maatschappij thans meer dan ooit een bedrijfsvorm van noode heeft, die met de grootste spaarzaamheid arbeid — mits de daardoor aan individuen toevallende winsten hun tol betalen aan de gemeenschap.

Hier te lande zijn de afmetingen van het probleem geringer. De uitgaven der overheid zijn naar verhouding lager gelijk dientengevolge de uit belasting te vinden bedragen. Dit neemt echter niet weg, dat wanneer men de hier te lande gevolgde politiek toetst aan bovenstaande beginselen, men het voorstel van Minister De Vries tot verhooging van de directe heffingen van inkomen en vermogen zal moeten toejuichen en het zal betreuren, dat niet reeds eerder op deze wijze de verhouding tusschen hetgeen hier te lande uit belasting- en uit leeningsgeld gevonden is, een weinig verder in de richting der belastingen werd verzet. Tegen het voorstel-Treub tot heffing van opcenten op de Verdedigingsbelastingen mogen ook in den vorm, waarin het de Eerste Kamer bereikte, niet alle bedenkingen opgeheven zijn geweest; de verwerping van dit voorstel door de Eerste Kamer op 26 Juli van dit jaar blijft in dit opzicht zeer te betreuren.

Is dus in beginsel de weg, dien de huidige Minister in de eerste plaats wenscht in te slaan, toe te juichen, de wijze, waarop hij dit doel wenscht te bereiken, doet verschillende vragen rijzen, die in de zeer algemeen gehouden omschrijving der plannen geen beantwoording hebben gevonden.

Moet men uit de bewoordingen opmaken, dat het in de bedoeling ligt de inkomsten- en vermogensbelasting ongeveer in haar huidigen vorm een belangrijk hooger bedrag te laten opbrengen, terwijl daartegenover de verdedigingsbelastingen verlaagd worden, onder verandering tegelijk van de schaal dezer belastingen, dan zou dit een ernstige stap terug beteekenen, waartegen principieel verzet zou moeten worden aangeteekend. Slechts in de verdedigingsbelastingen is het beginsel van voortgaande progressie ook in de hooge inkomens en vermogens tot zekere hoogte doorgevoerd. Onze inkomstenbelasting is daarentegen gebaseerd op een stelsel, dat nog geheel het stempel draagt van de denkbeelden en verhoudingen van vóór den oorlog en dat thans niet dan met belangrijke wijzigingen tot hoofdbron van belastinginkomen voor den staat mag worden gemaakt. Progressie in den zin, waarin men thans in de wereld dit begrip neemt, kent onze inkomstenbelasting niet, slechts degressie beneden de f 20.000. Van alle meerder inkomen boven dit bedrag wordt volgens de wet onveranderlijk 5 pCt. geheven. Na hetgeen hierboven werd uiteengezct, zal het geen betoog behoeven, dat — en dit geldt ook voor de vermogensbelasting — bij uitvoering van de denkbeelden van Mr. De Vries in de eerste plaats met dit verouderd voor-oorlogsch beginsel gebroken zal moeten worden. Daartegenover zal vergelijkenderwijs de druk bij de lagere inkomens moeten worden verminderd. Door de salarisverhooging heeft de overheid zelf in beginsel erkend, dat een vroeger salaris van f 1000 niet meer is een salaris van f 1000. Gelijkerwijs echter is ook een belastingklas van f 1000 niet meer dezelfde gebleven als voorheen.

Nog andere vragen dringen zich op, zoo spoedig aan inkomsten- en vermogensbelasting een zoo voornam plaats onder de inkomstbronnen van den Staat wordt gegeven. Zoo zal de wijze, waarop en de mate, waarin de samenstelling van het gezin in aanmerking moet worden genomen, belangrijke wijziging hebben te ondergaan. Natuurlijk behoeft men niet zoover te gaan om bij een gezin van 7 personen de belasting te bere-

kenen naar 7 maal een zevende van het totale gezinsinkomen met 7 maal aftrek van minimum levensonderhoud. Een dergelijke wijze van doen zou evenzeer over het doel heenreiken als de huidige regeling te kort schiet. Tusschen beide ligt de juiste oplossing. Een oplossing, waarbij evenwel in beginsel het gezin als basis wordt aanvaard, en met vroegere individualistische ficties, welke onhoudbaarheid bij iedere verdere opvoering der belasting sterker naar voren treedt, wordt gebroken.

Hoe de Minister zich tegenover deze vragen verhoudt blijkt, gelijk gezegd, niet uit de algemeene uiteenzetting in de Memorie van Antwoord gegeven. Van beteekenis is echter, dat de Minister zelf spreekt van wijzigingen, die in de inkomsten- en vermogensbelasting zullen worden gebracht, terwijl het feit, dat bij de bespreking van de in de verdedigingsbelastingen aan te brengen wijzigingen uiting gegeven wordt aan het voornemen om de belastingen „meer naar draagkracht te doen drukken”, hoop geeft. Van het beginsel „belasting naar draagkracht” toch zijn de boven aangegeven wijzigingen de directe consequenties.

Van dit beginsel uitgaand, zal tevens overwogen moeten worden of niet tegelijk andere belastingen, die eveneens in hun wezen inkomstenbelastingen zijn, doch waarbij evengenoemd beginsel niet of op weinig gelukkige wijs wordt toegepast, op te lossen in de algemeene inkomstenbelasting. Tot deze behoort met name de dividend- en tantiëmebelasting. Te eerder zou zulks in overweging kunnen worden genomen, aangezien het beginsel: verhoogde belasting voor inkomen uit een of meer speciale oorzaken, hierbij zonder bezwaar gehandhaafd kan blijven.

Konden ten slotte tegelijk de afzonderlijke gemeentelijke inkomstenbelastingen worden omgezet in toeslagen op de algemeene rijksinkomstenbelasting, dan zou een tweede voordeel van beteekenis zijn bereikt, van beteekenis vooral thans, nu bespaarde arbeid dubbele winst vormt.

Uit de opmerkingen, welke hierboven een plaats vonden, blijkt wel, dat de mededeelingen van Minister de Vries, hoezeer zij in de toekomstige financiële plannen der Regeering een algemeene kijk vermogen te geven, reeds dadelijk op het hoofdpunt nieuwe vragen doen rijzen. Wellicht zullen reeds de naaste dagen op deze vragen het antwoord brengen. Te hopen is het dan, dat in dit antwoord een geluid klinkt van een nieuwen tijd.

B.

AFSCHAFFING VAN DE BROODKAARTEN.

Men schrijft ons:

Er is eigenlijk iets angstwekkends in het optimisme, dat op dit oogenblik bij een zeer groot deel onzer bevolking bestaat ten opzichte van onze voedselvoorziening in de naaste toekomst. Nauwelijks kunnen we een veer, van voor den mond wegblazen of men doet als ware het heele economische leven reeds weder nagevoel normaal.

Het is welhaast een communis opinio onder het volk, dat zoodra de eerste aanvoeren van koren uit Amerika aankomen, de broodkaarten zullen verdwijnen en we weer brood naar hartelust zullen kunnen eten. De schoonmaakster, de barbier, de conducteur op de tram — zij allen verzekeren u met de grootste stelligheid, dat Geuze's Drukkerij opdracht heeft ontvangen voor geen latere periode dan tot uiterlijk 15 Maart broodkaarten te drukken, „omdat na dien datum het gebruik van brood weer heelemaal vrij wordt.”

En niet alleen the man in the street is er van overtuigd, dat het tijdperk van distributie zoo goed als voorbij is. Juist een jaar geleden had de Tweede Kamer geen woorden genoeg om het lichtvaardig optimisme te brandmerken van Minister Posthuma, die zijn levensmiddelenpolitiek niet gegrondvest had op het feit, dat ons land beschouwd moet worden als een belegerde plaats, die moet toekomen met de

voorraden, die er zijn en eischte de Kamer van dien bewindsman, dat hij er op zou rekenen, dat de oorlog nog jaren kon duren. Vrede is er ook thans nog niet, maar desniettemin dringt men er in diezelfde Tweede Kamer nu reeds op aan, dat zoo spoedig mogelijk de „talrijke door den Staat gestichte organisaties zullen worden ontbonden en aan de voor de crisis-aangelegenheden aangestelde ambtenaren ontslag zal worden verleend.” Zoo nabij acht men dat ontslag, dat alreeds de vraag gesteld werd, „welke de plannen der Regeering zijn ten aanzien van de bij dat ontslag te stellen regelen.” (Voorloopig Verslag in zake de Landbouwbegroting 1919.)

Nu kan het niet onkend worden, dat van de zijde der Regeering het optimisme wel eenigermate is aangewakkerd. Bij de interpellatie-Schaper verklaarde Minister Van IJsselsteyn onze broodvoorziening op basis rantsoen van 200 gram gewaarborgd tot 1 Augustus e.k., zonder dat eenige aanvoer van overzeë behoefde plaats te vinden; nauwelijks was de wapenstilstand gesloten of het broodrantsoen werd op 280 gram gebracht en vlak daarop kwam de aankondiging, dat het rantsoen van 280 gram tot 311 gram zou verhoogd worden en tevens de kwaliteit van het brood zou verbeteren.

Nu ligt het toch voor de hand, dat een zoo aanzienlijke verhoging van een rantsoen niet in uitzicht wordt gesteld, wanneer er maar de schaduw van een kans is, dat die verhoging niet zal kunnen gehandhaafd worden. De dubbele verhoging — vooral, waar zij gepaard ging met verhoging van rantsoen voor andere artikelen als rijst, peulvruchten, vet en met extra-rantsoenen voor Centrale Keukens e.d. — wekt noodzakelijkerwijs den indruk, dat men nog niet aan het eind is van de lijst van verhoogingen en zoodoende is het alleszins verklaarbaar, dat een groot deel der bevolking reeds droomt van volop brood en zich den dag der opheffing van het broodkaartenstelsel als zeer aanstaande denkt.

Welnu, er zal ook het geheele volgende jaar niet alleen geen sprake kunnen zijn van opheffing van het broodkaartenstelsel, doch tevens is elke verdere verhoging van het broodrantsoen absoluut uitgesloten. Zelfs is het zeer de vraag, of het in uitzicht gestelde broodrantsoen van 311 gram wel het geheele jaar door gehandhaafd zal kunnen worden.

Dat opheffing van het broodkaartenstelsel onmogelijk is, volgt reeds uit een zeer oppervlakkige beschouwing der statistische gegevens. Volgens de met de geallieerden gesloten overeenkomst zullen we kunnen rekenen op een import van 375.000 ton graan, met inbegrip van rijst. Van die 375.000 ton zullen stellig wel 50.000 ton rijst zijn (50 pCt. van ons normale rijstgebruik); aan broodkoren zullen dus niet meer dan 325.000 ton kunnen worden geïmporteerd. Dit cijfer nu is circa de helft van den netto-aanvoer van tarwe en tarwemeel (tarwemeel in tarwe uitgedrukt) van vóór den oorlog; die netto-import toch bedroeg 614.850 ton over 1912 en 674.490 ton over 1913. Sedert is de bevolking met 10 pCt. toegenomen en onze eigen verbouw met meer dan 10 pCt. ingekrompen. Weliswaar wordt thans ook onze geheele roggeoogst voor de broodvoorziening gebezigd, terwijl dit vroeger voor ca. 50 pCt. plaats vond, doch de grootere beschikbaarstelling van rogge weegt bij lange na niet op tegen het uitvallen van 50 pCt. van den tarweimport.

Zouden we op den voet van vóór den oorlog voortleven, dan zouden we in totaal over meer dan 1.000.000 ton tarwe en rogge moeten kunnen beschikken, t.w. 674.490 ton tarwe-import van 1913, vermeerderd met 125.000 ton tarwe (uit eigen oogst 1913), 150.000 ton rogge (50 pCt. van den roggeoogst 1913), of te zamen ca. 950.000 ton. De vermeerdering der bevolking met 1,5 pCt. per jaar eischt, dat over 1919 de 950.000 ton met 7½ pCt. verhoogd wordt — het normale verbruik overschrijdt dus ongetwijfeld 1.000.000 ton.

Dit cijfer nu is zeer aanzienlijk hooger dan in het komende jaar beschikbaar zijn zal.

Ons oogstjaar 1918/1919 ving en we aan met zoo goed als uitgeputte voorraden. Dit volgt ontwijfelbaar uit de door Minister Posthuma op 28 Maart j.l. verstrekte cijfers. Indien de volle door de Regeerings-commissarissen geraamde hoeveelheden werden ingeleverd, zou — aldus Minister Posthuma — na 23 Maart aan tarwe, rogge en strekmiddelen beschikbaar komen 223.550 ton, d.i. voldoende tot 1 September bij een dagrantsoen van 200 gram.

Tot October zijn dit jaar geïmporteerd 11.964 ton tarwe, 4590 ton maïs en 30.826 ton meel, wat — waar de door de Regeeringscommissarissen geraamde hoeveelheden stellig niet zijn ingeleverd — net even voldoende geweest zal zijn om den oogst 1918 te halen.

We zullen het komende jaar derhalve geheel moeten teren op den import van 325.000 ton en op onze eigen oogst. Onze uitzaai van tarwe en rogge was voor elk der graansorten ca. 10.000 H.A. grooter dan in 1917; van den oogst 1917 moest volgens de oogstramingen worden ingeleverd 87.000 ton tarwe en 205.000 ton rogge (er is minder ingeleverd). Wanneer we nu aannemen, dat van den oogst 1918 zullen ingeleverd worden 100.000 ton tarwe en 225.000 ton rogge, dan zijn we onmiskenbaar *boven het in de practijk bereikbare maximum*. In het gunstigste geval zullen we dus kunnen beschikken over 650.000 ton broodkoren (325.000 ton import en 325.000 ton eigen oogst.)

Inzake het verbruik heeft Minister Posthuma op 28 Maart medegedeeld, dat voor de broodvoorziening bij een dagrantsoen van 200 gram maandelijks noodig zijn 38.000 ton grondstof; verder vroegen de industrieën per 14 dagen 1481 ton, de vintende 2100 ton en de gestichten, alsmede de bewoners tusschen grens en draad 425 ton.

Tengevolge van de demobilisatie zal het verbruik van de intendance met een 50 pCt. verminderd zijn; daartegenover staat, dat de gedemobiliseerden het verbruik van de burgerlijke bevolking verhoogen. In géén geval zal bij een duur der broodkaart van 9 dagen (dagrantsoen 311 gram) het verbruik per maand kleiner zijn dan:

Voor brood ($\frac{14}{100} \times 38.000$)	= 59.100 ton.
Intendance	= 1.050 "
Gestichten ($\frac{14}{100} \times 425$)	= 660 "
Banquet, beschuit, biscuits, vermicelli, macaroni, restaurants, scheepsbeschuit, hosties, glutenbrood, enz.	= 1.500 "
	62.310 ton.

Per jaar is bijgevolg benodigd de 12-voudige hoeveelheid, d.i. 747.720 ton of rond 750.000 ton, zijnde 100.000 ton meer dan aan broodkoren beschikbaar komt. Deze 100.000 ton zullen gevonden moeten worden in de z.g. strekmiddelen; het is echter uitgesloten, dat zoo groote hoeveelheid strekmiddelen — gesteld al, dat ze verkregen wordt — in het brood verwerkt zal kunnen worden, zonder de kwaliteit ernstig te benadeelen (een deel der verbouwers verbruikt eigen graan, zoodat de strekmiddelen verwerkt moeten worden in minder dan 650.000 ton broodkoren.)

Vorenstaande cijfers stellen buiten eenigen twijfel vast, dat de bevolking verstandig zal doen een verlaging van het broodrantsoen te eeniger tijd voor waarschijnlijk te achten, in plaats van op verhooging van het rantsoen of op verbetering van kwaliteit te rekenen. Van opheffing van het broodkaartenstelsel in 1919 kan alleen een utopist droomen.

DE SUIKERHANDEL DER WERELD NA DEN OORLOG.

Een medewerker schrijft:

In de Indische Mercuur van 22 November verscheen het slot van een reeks zeer lezenswaardige artikelen van de hand van Dr. Prinsen Geerligts, onder het hoofd „De Suiker en de Oorlog”. Wij nemen daar-

uit over het volgend overzicht van de suikerproductie der wereld gedurende het laatste jaar vóór het uitbreken van den oorlog en het laatste oorlogsjaar:

Beetwortelsuiker (in tons van 1000 K.G.)

	1913/14	1917/18
Duitschland	2.717.900	1.600.000
Oostenrijk-Hongarije	1.685.400	670.000
Rusland	1.688.000	1.200.000
Frankrijk	781.000	225.000
Nederland	231.000	200.000
België	229.000	130.000
Zweden	136.800	133.000
Denemarken	145.700	120.000
Italië	328.300	140.000
Spanje	183.000	
Bulgarije	7.800	150.000
Servië	10.000	
Zwitserland	4.600	
Groot-Brittannië	3.000	
Vereenigde Staten	605.800	693.800
Canada	10.200	11.400
Totaal Beet	8.827.500	5.273.200

Rietsuiker (in tons van 1016 K.G.)

	1913/14	1917/18
Vereenigde Staten	268.300	219.500
Porto Rico	325.000	413.200
Hawaii	550.003	510.000
St. Croix	5.500	7.500
Cuba	2.597.732	3.350.000
Trinidad	47.251	45.256
Barbados	33.000	55.000
Jamaica	15.000	30.000
Andere Br.-Ind. eilanden ..	24.000	35.000
Martinique	38.730	35.000
Guadeloupe	39.920	35.000
San Domingo	105.778	145.000
Mexico	130.000	35.000
Centraal Amerika	22.000	25.000
Demerara	101.725	120.000
Suriname	14.000	15.000
Venezuela	3.000	15.000
Ecuador	—	8.000
Peru	176.671	265.000
Argentinië	249.222	88.076
Brazilië	203.194	375.000
Totaal Amerika	4.951.485	5.826.562
Britsch-Indië	2.291.500	3.229.000
Java	1.345.230	1.791.064
Formosa	190.000	400.000
Philippijnen	225.000	273.250
Totaal Azië	4.051.730	5.693.314
Queensland	235.000	340.887
N. Zuid-Wales	20.000	—
Fidji	100.000	100.000
Totaal Australië	355.000	440.887
Egypte	67.000	100.000
Mauritius	241.990	225.970
Réunion	37.000	50.000
Natal	85.714	115.000
Mozambique	34.000	50.000
Totaal Afrika	465.704	540.970
Spanje	10.000	6.000
Totaal Riet	9.833.913	12.507.733
Totaal generaal	18.523.300	17.697.900

(in tons van 1016 K.G.)

Volgens deze opstelling is de suikerproductie der wereld gedurende de oorlogsjaren met slechts 5 pCt. verminderd, doch heeft er in de productielanden eene belangrijke verschuiving plaats gehad, die Dr. Prinsen Geerligts over de verschillende werelddeelen als volgt onder cijfers brengt:

	1913/14	1917/18
Europa	8.033.100 43,5 pCt.	4.502.000 25,4 pCt.
Amerika	5.616.800 30,4 "	6.520.700 36,9 "
Azië	4.051.700 21,5 "	5.693.300 32,2 "
Australië	355.000 2,0 "	440.900 2,5 "
Afrika	465.700 2,6 "	541.000 3,0 "
Totaal	18.523.300 100,0 pCt.	17.697.900 100,0 pCt.

Bovenstaande cijfers voor het meereendeel gebaseerd op officieele gegevens, mogen als juist worden aangenomen en is vooral de laatste recapitulatie wel interessant. Daarbij dient echter opgemerkt te worden, dat de opbrengst van het grootste Aziatische productieland, n.l. Britsch-Indië, geheel in het land zelf geconsumeerd wordt en de groote toename in de productie van dat uitgestrekte gebied in de laatste vier jaren met ongeveer één millioen tons van geen noemenswaardigen invloed geweest is op den import van suiker in Britsch-Indië. Er is wel ietwat minder ingevoerd dan vóór den oorlog, doch is deze vermindering meer toe te schrijven aan de hooge prijzen, die voor de ingevoerde suiker aangelegd moesten worden — de prijzen zijn bijna verdubbeld — dan aan de grootere binnenlandsche productie, die bijna uitsluitend uit minderwaardige suiker bestaat en meestal voor andere doeleinden gebruikt wordt dan de geïmporteerde witte suiker. Voor de suiker-statistiek in het algemeen is het daarom juist om Britsch-Indië als productieland buiten beschouwing te laten zoolang de suikercultuur aldaar niet op een hooger peil staat en beter in concurrentie kan treden met geïmporteerde suiker.

Trekken wij dus de productie van Britsch-Indië van bovenstaande totalen af, dan krijgen wij voor:

Het jaar 1913/14	18.523.300 tons.
verminderd met	2.291.500 „
	<u>16.231.800 tons.</u>
en voor het jaar 1917/18	17.697.000 tons.
verminderd met	3.229.000 „
	<u>14.468.900 tons.</u>

hetgeen eene vermindering beteekent van ruim 10 pCt. in plaats van 5 pCt., volgens de berekening van Dr. Prinsen Geerligts. Maar ook deze vermindering is niet buitensporig en wordt nagenoeg opgewogen door de kleinere consumptie tengevolge van de enorm gestegen suikerprijzen in de verbruikslanden en van maatregelen der oorlogvoerenden. De zichtbare voorraden vóór den oorlog en thans vergelijken zich als volgt:

	1914	1918
Duitschland .. 1 Sept.	536.607	240.000* tons
Oostenrijk 1 „	319.247	200.000* „
Frankrijk 1 „	141.454	35.000* „
België 1 Oct.	53.447	48.500* „
Nederland.... 15 „	11.092	7.415 „
Engeland 1 „	115.145	274.055** „
Totaal Europa	1.176.992	804.970 tons
V. S. v. N. A. .. 7 Oct.	350.204	52.148 „
Cuba havens .. 7 „	110.000	358.627 „
Totaal.....	1.637.196	1.215.745 tons

* raming F. O. Licht per 1 Sept. ** 3 havens.

Neemt men daarbij in aanmerking de groote voorraden, die tegenwoordig in de meer afgelegen productielanden — Java, de Philippijnen en Sandwich-eilanden — op afscheepgelegenheden wachten en in deze statistiek niet voorkomen, dan is de totale suikervoorraad der wereld op het oogenblik niet kleiner dan vóór den oorlog; de voorraden wachten alleen op behoorlijke verdeling, waarin slechts de herleving van het normale scheepvaartverkeer geleidelijk verandering kan brengen. Wel dient opgemerkt te worden, dat de onzichtbare voorraden in vele landen tot een minimum gereduceerd zijn.

Alhoewel dus de statistieke positie van het artikel aan het einde van den oorlog geen noemenswaardige wijzigingen aantoonde, zoo hebben toch weinige takken van den wereldhandel dergelijke groote veranderingen ondergaan als juist de suikerhandel. Dit wordt in algemeene trekken aangetoond door de hierboven weergegeven vergelijking van productielanden. Terwijl vroeger de bietsuikercultuur op het vaste land van Europa een groot surplus opleverde voor export, is dit gedurende den oorlog geheel verdwenen en zijn daarvoor in de plaats getreden grootere koloniale oogsten. Europeesche productielanden, die een bloeienden uitvoer-

handel van suiker dreven, kunnen nu nauwelijks in de eigen consumptie voorzien. Engeland, dat geen binnenlandsche suikercultuur bezit en als het grootste Europeesche consumptieland geheel aangewezen is op invoer, betrof voor den oorlog voornamelijk bietsuiker uit Duitschland en andere continentale landen. Deze aanvoer werd bij het uitbreken van den oorlog plotseling afgesneden en leidde tot groote aankopen van koloniale suikers, hoofdzakelijk van de eigen koloniën en Java, waar toevallig nog een groot gedeelte der oogsten onverkocht was. Met deze aankopen bleef Engeland doorgaan, alleen werd de suiker uit Java en andere veraf gelegen gebieden later, toen het scheepsruimte-vraagstuk critiek werd, vervangen door Cubasuiker, voor welker aanvoer de schepen niet zoo lang in beslag behoeften genomen te worden.

Het ligt niet in het bestek onzer beschouwing om uit te wijden over de wijzigingen, die de oorlog in elk der verschillende landen geschapen heeft, daarvoor refereeren wij aan de vroeger in dit tijdschrift verschenen artikelen en vooral ook aan de serie artikelen van Dr. Prinsen Geerligts in de Indische Mercur. Van overwegend belang voor den Suikerhandel der wereld zal echter de toekomstige politiek van Engeland zijn. Zal dit land zijne oude vrijhandelpolitiek getrouw blijven? Of zal het eene nieuwe imperialistische politiek gaan volgen, waarbij behoort onderlinge protectie der culturen en industrieën van de verschillende deelen van het rijk — dus ook bevoorrecht van suiker uit de koloniën bij invoer in Engeland? De vrijhandel heeft Engeland tot bloei gebracht en heeft aan het volk goedkoop brood en goedkope suiker verscháft, zodoende ook de suikerindustrie (niet cultuur) in het land en den export van suikerhoudende fabrikaten (jams, etc.) krachtig ontwikkeld. Het was voor kenners van Engelsche toestanden dan ook geen verrassing, dat zelfs een staatsman en lieveling van het volk als Joe Chamberlain schipbreuk moest lijden, toen hij na het tot een gelukkig einde brengen van den Transvaaloorlog op het hoogtepunt zijner macht eene campagne voor beschermende rechten begon. Thans zijn de toestanden echter wel eenigszins veranderd, doordat door het gezamenlijk met het moederland ten oorlog trekken de koloniën meer gezag en invloed gekregen hebben binnen het Engelsche wereldrijk, getuige de verschillende rijksconferenties. Diegenen, die voor bescherming en uitbreiding der eigen koloniale suikercultuur pleiten, vinden nu een grooten steun in de strooming, die er op gericht is zich zoo veel mogelijk vrij te maken van den aanvoer uit den vreemde. Op vestiging eener eigen bietsuikercultuur van beteekenis in Engeland bestaat niet veel kans. De herhaalde proefnemingen in deze richting zijn op teleurstellingen uitgelopen, doch de koloniale suikercultuur is voor verdere ontwikkeling en uitbreiding vatbaar — vooral in het uitgestrekte Britsch-Indië. Aan den anderen kant mag de arbeidersbeweging, die den vrijhandel steunt niet onderschat worden, al vormen de arbeiders in Engeland nog niet zulk eene krachtige partij als in de continentale landen. In elk geval is de invloed der arbeidersklasse op de politiek ook in Engeland gedurende de laatste jaren sterk toegenomen en zal zij waarschijnlijk opkomen voor goedkope levensmiddelen, die door niets beter dan door vrijhandel gewaarborgd worden. De eerstvolgende maanden zullen ons wellicht reeds leeren, welken weg de Engelsche Regeering in de toekomst zal bewandelen.

Hoe deze beslissing ook moge vallen, zoo zien wij weinig kans voor verwezenlijking der wenschen van Amerikaansche of eigenlijk van Cubaansche suikerkringen, die zich gaarne nu reeds willen verzekeren van den afzet van het surplus, geraamd op ongeveer 1½ millioen tons per jaar, dat Cuba méér aan ruwsuiker zal produceeren en de Amerikaansche raffinaderijen meer kunnen verwerken dan de consumptie in de Vereenigde Staten gebruiken kan. Voor den eerstvolgenden oogst heeft Cuba reeds den afzet tot

zeer loonnende prijzen door bemiddeling van de International Sugar Committee gegarandeerd gekregen en zal wat Amerika niet noodig heeft door Engeland en de andere geallieerden genomen worden, doch met het geleidelijk herstel van het geregelde scheepvaartverkeer zullen Cuba en Amerika weder in vrije concurrentie moeten treden met al de andere productielanden — in de eerste plaats met Java en dan ook met de Bietsuikerlanden van Europa, speciaal Duitschland en hetgeen vroeger Oostenrijk-Hongarije was, zoodra deze landen weder meer suiker produceeren dan voor eigen gebruik benodigd is. Waar in de centrale landen geen fabrieken door den oorlog vernield zijn, zoude reeds de Bieten-aanplant in het a.s. voorjaar aanmerkelijk uitgebreid kunnen worden, mits binnenlandsche woelingen geen parten spelen. Het is dan ook begrijpelijk, dat men zich bij den zeer gestegen kostprijs van de Cubasuiker aldaar reeds wat ongerust maakt over den toekomstigen afzet der steeds grooter wordende oogsten en zich gaarne voor eenige jaren de tegenwoordige mooie verkoopprijzen zoude secureeren. Dat zal Cuba echter wel niet gelukken evenmin als er bij de raffinaderijen in Engeland de vrees behoeft te bestaan, dat een Amerikaansch surplus aan raffinate hun bedrijf zoude kunnen schaden zooals in sommige courantenberichten voorspeld werd. De Engelsche raffinaderijen, die voor zoover bekend ook gedurende de oorlogsjaren steeds op volle capaciteit gewerkt hebben, konden tot dusver niet eens in het geheele binnenlandsche verbruik van witte suiker voorzien. Zij zullen hun ruwsuiker in de toekomst daar koopen, waar zij die het goedkoopst kunnen krijgen en zodoende aan alle buitenlandsche concurrentie het hoofd kunnen bieden. Hier ligt een groot veld voor Javasuiker open voor zoover deze niet in het Oosten verbruikt wordt. Het zal in hoofdzaak afhangen van eene verstandige verkooppolitiek der Java-producenten of de groote Engelsche markt door Java zal worden veroverd en voor goed behouden indien Engeland bij zijne vrijhandelspolitiek blijft of tenminste totdat de Engelsche koloniën geheel in de behoefte van het moederland kunnen voorzien. Dit laatste kan echter nog geruimen tijd duren — indien het dan ooit zoo ver komt. Het betreft voor Java niet alleen de voorziening der Engelsche raffinaderijen met ruwsuiker (Javasuiker No. 16 en hooger), maar ook den verkoop van Witte Javasuiker voor hetgeen Engeland meer noodig heeft dan de eigen raffinaderijen kunnen fabriceren. Daarvoor zoude Java dan in de eerste plaats in concurrentie moeten treden met het Amerikaansche fabrikaat en daarbij zal veel afhangen van de houdbaarheid der Witte Javasuiker, die bij vele fabrieken nog *veel* te wenschen overlaat. Er kan dan ook bij Java producenten in hun eigen belang niet genoeg aangedrongen worden op de aflevering van een zoo droog en krachtig mogelijk product. Waarschijnlijk zal de gedurende den oorlog ingestelde „Royal Commission on the Sugar Supply” ontbonden worden zoodra de omstandigheden dit toelaten en zullen de verschillende Britsche raffinaderijen en handelaren dan weer vrij zijn hunne behoeften naar eigen verkiezing te dekken. Dan wordt Londen, waar de handel gedurende den oorlog door de noodzakelijk geworden Regeerings-bemoeienis en het langzame telegrafische verkeer met overzeesche gewesten zeer aan banden gelegd was, stellig weder het centrum van den suikerhandel der wereld.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat uit het feit, dat de Brusselsche Conventie tot wering van exportpremies door Engeland en Frankrijk is opgezegd, niet de gevolgtrekking gemaakt moet worden, dat het continentale Europa weder terug zal keeren tot de invoering van deze premies. De staten zullen thans voor dergelijke dure experimenten niet meer te vinden zijn en zoude dit waarschijnlijk ook niet te vereenigen zijn met de toekomstige internationale economische overeenkomsten, die naar men verwacht uit den grooten volkerenkrijg zullen voortspruiten.

DE AMSTERDAMSCH FONDSENBEURS EN HET RESCONTRESTELSEL. II.

Zooals aan het slot van het eerste gedeelte van dit artikel, in het vorig nummer, reeds gezegd werd, is naast de plannen uit het jaar 1904, om tot de oprichting van een georganiseerde rescontremarkt ter beurze van Amsterdam te komen, nog van een recente poging, ook hier te lande het rescontrestelsel ingang te doen vinden, gewag te maken. Het was toen geen bloot voorstel om het bestuur van de Vereeniging voor den Effectenhandel uit te noodigen om bij wijze van proef in een tweetal fondsen het stelsel in te voeren, noch om, wanneer de leden principieel voor het invoeren van dat stelsel ter Amsterdamsche Beurze waren, een commissie te benoemen om te onderzoeken in hoeverre de invoering van den termijnhandel aan de Amsterdamsche Beurs gewenscht ware en welke regelen in dat geval voor de uitoefening van dien handel dienen gesteld te worden; toen, in 1915, was door een Amsterdamsche financieele instelling een compleet schema voor den rescontrehandel ontworpen.

De beweegredenen, welke die Amsterdamsche instelling geleid hadden tot het ontwerpen van haar schema, was de critiek van verschillende zijden, onder den indruk van de gevolgen, welke de wereldoorlog op de zaken aan de Effectenbeurs had gehad, op de wijze waarop te Amsterdam tot dusverre zaken à la hausse en à la baisse gedaan worden. Opmerkelijk werd het genoemd, dat daarbij aan den beurs-technischen vorm van het geldend systeem zoo goed als niet de aandacht is geschonken. Daarbij komt in de eerste plaats in aanmerking de vraag of de contante handel gecombineerd met het geldend prolongatiesysteem wel de meest geschikte vorm is en of niet het systeem van termijn- of rescontrezaken de voorkeur verdient.

Dat de tijdhandel op zich zelf beschouwd als hogere ontwikkelingsvorm van den beurshandel aan beurzen met toenemende omzetten op zijn plaats is, zal wel niet bestreden worden. De technische voordeelen liggen voor de hand. Zeer waarschijnlijk zoude de tijdhandel ook aan de Amsterdamsche Effectenbeurs ingevoerd zijn, indien men zich had kunnen verstaan over een systeem, waaraan de geopperde bezwaren niet verbonden zijn. Die bezwaren bestaan in hoofdzaak in het gevaar, verbonden aan het zaken doen zonder marge, hetgeen overspeculatie in de hand werkt en in het gevaar, dat voortspruit uit het tot den rescontrehandel toelaten van alle beursleden, ook de minst kapitaalkrachtigen, zonder dat zij eenige zekerheid hebben te geven voor hunne engagementen.

In het voorgestelde systeem meende men die gevaren vermeden te hebben, vooreerst door surplus te eischen en als beginsel te doen gelden, dat ieder die rescontrezaken bij het Rescontrebureau — een lichaam buiten de rescontranten; het geheim van iedere positie wordt gewaarborgd, wanneer de administratie niet gelegd is in de handen van enkelen uit den kring van rescontranten — laat registreeren, aan het Bureau volledige zekerheid met 10 pCt. surplus moet geven voor hetgeen hij tengevolge van het totaal zijner engagementen per saldo schuldig is, onder verplichting van dag tot dag te suppleeren en als minimum zekerheid een waarde van f 10.000 te laten staan.

En het tweede bezwaar meende men te kunnen ondervangen door de bepaling, dat het aan het Rescontrebureau vrij zal staan personen of firma's af te voeren van de lijst der tot den rescontrehandel toegelatenen, indien zij naar de ervaring of het oordeel van het Bureau gevaar opleveren voor de stipte afwikkeling hunner contracten. Deze bepaling moge goed bedoeld zijn, de toepassing in de practijk zal niet zoo gemakkelijk zijn.

Hoe wordt op de buitenlandsche beurzen aan de geopperde bezwaren, verbonden aan het rescontrestelsel tegemoet gekomen? Hieromtrent wordt in de brochure, in het vorig nummer aangehaald, het vol-

gende vermeld, dat we eenvoudigheidshalve hier zullen weergeven.

Bij het doen van tijdaffaires te Londen, kiezen de handelaars ter Beurze vrijwel hun wederpartij. De handel geschiedt daar niet luid schreeuwend, doch half fluisterend, meer op de manier, waarop te Amsterdam in geld wordt gehandeld. Men is dus betrekkelijk vrij in het kiezen, doch niet geheel vrij. Want ten eerste moet een koper toch een verkoper trachten te vinden en ten tweede moet hij zijn tegenpartij zoeken onder de leden van de Stock Exchange, zij 't ook, dat er tegenwoordig (1904) klachten opgaan over „jobbers” en „brokers”, die zich ook tot outsiders wenden. De kwaliteit dier leden is dus van groot belang. De informaties, welke hiomtrent zijn ingewonnen, hebben de overtuiging gegeven, dat deze kwaliteit te Londen over het algemeen zeer hoog staat. Verschillende omstandigheden werken hiertoe mede. In de eerste plaats de waarborg, welke van nieuwe leden geëischt wordt. Ieder nieuw lid moet worden voorgesteld door 3 leden, die gedurende 4 jaren tijds hoofdelijk voor hem borg moeten staan voor £ 500. Het lichtvaardig voorstellen van personen voor het lidmaatschap komt dus uit den aard der zaak minder voor. Maar bovendien moet ieder nieuw lid een entrance fee betalen van £ 500 en in het bezit zijn van drie aandelen in de Stock Exchange van £ 5, vertegenwoordigende toen ter tijd een waarde van pl.m. £ 250 per stuk. Daar het bestuur telken jare bepaalt, hoeveel nieuwe leden in den loop van het jaar kunnen worden toegelaten, zal bovendien voor de toetreding vaak noodig zijn de uitkoop van een lid, waarvoor een bedrag van pl.m. £ 800 vereischt werd. Aan hen, die krachtens een vier-jarige werkzaamheid als clerk, tot het lidmaatschap kunnen worden toegelaten, zijn eenigszins lichtere financiële eischen gesteld. Zij kunnen volstaan met twee borgen, één aandeel in de Stock Exchange en £ 250 entrance fee. Ten tweede heeft het Bestuur een zekere arbitraire macht, wat betreft het onttrekken uit het lidmaatschap. Bij de minste onregelmatigheid of unfairheid in den handel kunnen leden geschorst worden door het Bestuur, zonder enig beroep op de algemeene vergadering van leden. Daarboven bezit men het lidmaatschap slechts voor één jaar en moet ieder lid ieder jaar weer opnieuw worden toegelaten, terwijl het Bestuur het recht heeft, zonder opgave van redenen, het lidmaatschap te weigeren.

Te Berlijn is de beurs niet als te Londen een besloten gezelschap, maar toch bevat de Berliner Börsenordnung eenige bepalingen, welke de strekking hebben ongewenschte elementen het doen van affaires ter beurze onmogelijk te maken. Om als beursbezoeker te worden toegelaten, moet men door drie personen, die zelf minstens twee jaar beursbezoeker zijn, worden voorgesteld. De voorstellers blijven hier niet borg voor den door hen voorgestelde, maar kunnen hunne bevoegdheid om beursbezoekers voor te stellen, verliezen, indien een op hun voorstel toegelaten bezoeker binnen drie jaren na zijne toelating met schorsing van drie maanden of meer mocht worden gestraft.

Naast deze wettelijke waarborgen riep de praktijk een andere beperking van het bedoelde risico in het leven in den vorm der Maklerbanken, van wier bemiddeling men bij het afsluiten van transacties gebruik kan maken. Het zijn naamlooze vennootschappen (met een kapitaal van M. 3.000.000), die de uitoefening van het makelaarsbedrijf ter beurze vergemakkelijken door garantie te verlenen voor de nakoming der transacties, welke gesloten worden door tusschenkomst van bij die banken aangesloten makelaars. Dezen — agenten, bedienden of leden der makelaarsbank genoemd — moeten een deel van hun courtage aan hun bank afstaan. De agenten geven van iedere door hunne tusschenkomst afgesloten affaire eene Schlussnota aan den koper en aan den verkoper, die dezen na ze voor accord geteekend te hebben, onderling uitruilen. Bovendien moeten de agenten dagelijks aan de directie hunner bank hun makelaarsboek overleggen, zoodat de directie zich kan vergewissen van den omvang der engagementen der bank. Aldus kan een goed geadmistrateerde Maklerbank voor een goed deel tegemoet komen aan de risico's verbonden aan het doen van tijdaffaires met zwakke leden. De Maklerbank zal in haar eigen belang echter voor dergelijke personen slechts binnen zekere grenzen affaires doen.

Wat het risico betreft, voor commissionnaires en makelaars verbonden aan het uitvoeren van orders van hunne cliënten, dienaangaande wordt het volgende medegedeeld.

Te Londen is het risico vrij groot, omdat het geene usance is, dat particulieren en provinciale relaties surplus

geven. De brokers kunnen zich daarom alleen tegen verliezen vrijwaren door goed toe te zien, voor wie zij zaken doen en of de omvang dier zaken niet te groot is in verhouding tot de financiële kracht hunner lastgevers. De vraag rijst allicht, of niet een groot gevaar hierin kan schuilen, dat dezelfde particulier met meerdere brokers zaken doet, zoodat dezen niet weten hoe groot de omvang zijner engagementen is. Dit schijnt evenwel niet veel voor te komen. Het wordt trouwens ook niet in de hand gewerkt door pogingen, van den eenen broker om zich van een gedeelte der orders van een anderen broker meester te maken. Dergelijke pogingen zouden al spoedig met schorsing van 't lidmaatschap gestraft worden. Daardoor is het ook mogelijk, dat brokers, wanneer noodig, niet aarzelen elkander inlichtingen te geven betreffende de loopende engagementen van particulieren.

Te Berlijn is op dit punt de toestand aan den eenen kant gunstiger dan te Londen, doch in een ander opzicht ongunstiger; gunstiger, omdat het meer voorkomt dat surplus gevraagd en verkregen wordt, doch ongunstiger door de wettelijke voorschriften. De wet heeft namelijk bepaald, dat verbintenissen uit termijnhandel ter beurze voortvloeiende, alleen dan rechtsgeldig zijn, indien partijen zich in het Beursregister hebben laten inschrijven. Met verreweg de meeste particulieren is dit natuurlijk niet het geval en derhalve kunnen dezen zich altijd beroepen op genoemde wetsbepaling en eenvoudig weigeren hunne verplichtingen tegenover hunne commissionnaires na te komen. Dat dit den geheelen termijnhandel op losse schroeven zet, is duidelijk, want ook al heeft men met een betrouwbaar persoon te doen, zoo kan men zich er toch niet tegen vrijwaren, dat na diens overlijden of faillissement, curatoren of erfenamen zich op die wetsbepaling beroepen en weigeren te betalen. Ja, zelfs kunnen erfenamen gedurende 30 jaren het door den overledene betaalde terugvorderen. Curatoren en voogden zijn zelfs verplicht zich op de wettelijke bepaling te beroepen.

Zoo werden in de jaren 1897—1900 bij de Landgerichte I en II te Berlijn, 133 processen aanhangig gemaakt betreffende tijdaffaires ter beurze en loopende over een totaalbedrag van M. 2.066,393, terwijl in niet minder dan 80 gevallen (d.i. 60 pCt.) de eischer te kampen had met excepties, rakende de geldigheid der betreffende transacties.

Uit het bovenstaande is voldoende gebleken, welke bezwaren geacht worden het rescontrestelsel aan te kleven; deze zijn te rangschikken onder:

- a. het risico, dat de handelaar loopt ten opzichte van de ge goedheid van zijn tegenpartij, dezen in staat stellende ten allen tijde zijn engagementen na te komen;
 - b. het risico, dat de commissionnaire in effecten loopt ten opzichte van de ge goedheid van zijn cliënten;
 - c. het in de hand werken van de speculatie;
- en als bijkomstige bezwaren tegen de invoering ter Amsterdamsche Beurze,

de noteering en de grootere eischen, welke door tijdaffaires aan verschillende leden van de Vereeniging voor den Effectenhandel gesteld zouden worden.

Hoe aan de bezwaren onder a. genoemd te Londen en te Berlijn tegemoet gekomen wordt, hebben we gezien.

De Amsterdamsche instelling, welke in 1914 een schema voor den rescontrehandel had ontworpen, had de oplossing gezocht in de bepaling, dat zij, na overleg met het Bestuur van de Vereeniging voor den Effectenhandel, vrij zoude zijn personen of firma's af te voeren van de lijst der tot den rescontrehandel toetredenden, indien zij naar de ervaring of het oordeel dier instelling gevaar opleveren voor de stipte afwikkeling hunner contracten, terwijl tevens als beginsel gelden zou, dat ieder, die rescontrezaken laat registreren, volledige zekerheid met 10 pCt. surplus moet geven voor hetgeen hij tengevolge van het totaal zijner engagementen per saldo schuldig is; dit surplus te geven met verplichting van dag tot dag eventueel te supplereen.

Dat het criterium voor het verlenen van crediet niet uitsluitend bestaat in het verkrijgen van onderpand met surplus, maar dat ook wel degelijk gelet wordt op de credietwaardigheid, de standing van de tegenpartij, is voor allen, die eenigszins bekend zijn

in den prolongatiehoek ter Beurze, niet vreemd of zal hen niet abnormaal voorkomen. Een combinatie van credietwaardigheid en onderpand verstrekken is derhalve op de Amsterdamsche Beurs een vanzelfsprekend iets, zoodat deze combinatie, gelijk de bovenbedoelde instelling beoogde, reeds burgerrecht heeft.

De beoordeeling van de credietwaardigheid van een persoon of firma door het Rescontrebureau is wellicht gemakkelijk in theorie, in de practijk echter moeilijk; de toepassing zal ten opzichte van meer dan een lid van de Vereeniging voor den Effectenhandel een netelige zaak zijn. Contrôle door het Rescontrebureau op de positie van rescontranten is gewenscht, vervallen verklaring van de bevoegdheid om rescontrefaires te doen bij niet stipt nakoming van verplichtingen of het doen van minder gewenschte praktijken eveneens.

Een surplus van 10 pCt. komt ons gering voor; waar voor prolongatie thans 20 pCt. surplus geëischt wordt, is een surplus van 20 pCt. bij rescontrezaken — en zeker niet minder surplus — zeer wel aan te nemen. Met een verplichting van dag tot dag te suppleeren is het risico voor de handelenden niet grooter dan bij 't prolongatiestelsel; het Rescontrebureau dient bij gebreke van voldoende surplus terstond tot liquidatie van de posities van den nalatige te kunnen overgaan.

Is een surplus van 20 pCt. voorgeschreven, ook geldend voor cliënten tegenover hunne commissionairs in effecten, door de bepaling, dat deze de orders uitvoeren alleen volgens het reglement of onderworpen aan de bepalingen van het reglement voor den rescontrehandel, dan is het risico voor de commissionairs ten opzichte van hunne cliënten niet grooter dan bij het prolongatiestelsel.

Het vereischte van surplus zal remmend werken tegen overspeculatie en derhalve tevens ondervangen het bezwaar tegen het rescontrestelsel onder c. genoemd. Toegegeven moet worden, dat het vereischte van surplus ook stremmend zal zijn voor de uitbreiding van zaken ter Effectenbeurze, doch men moet niet over het hoofd zien, dat de kans groot is, dat de zaken uitgebreider zullen zijn, wanneer naast contanten handel en het prolongatiestelsel ook de gelegenheid tot het handelen op termijn openstaat.

Het vereischte van surplus van cliënten zoude beperkt kunnen worden tot Nederlanders, terwijl voor de posities voor buitenlandsche rekening de commissionairs in effecten, wel verplicht zijnde surplus tegenover hun tegenpartij te geven, zelf hunne verhouding tot hun buitenlandsche relaties zouden kunnen regelen. Aldus zoude er niet een beletsel zijn voor de gewenschte ontwikkeling en uitbreiding van zaken, verlevendiging ter Effectenbeurze door orders voor buitenlandsche rekening.

Zeer zeker zouden niet alle leden van de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam rechtstreeks profiteeren van het invoeren van den termijnhandel, waartoe degenen, die over voldoende kapitaal kunnen beschikken — en dit is in den effectenhandel een groot vereischte — toegelaten worden, doch het bezwaar van niet voldoende kapitaal geldt thans bij het prolongatiestelsel eveneens. Trouwens, de omstandigheid, dat niet alle leden rechtstreeks van de ontwikkeling van den handel in gelijke mate zullen profiteeren, mag niet weerhouden het geven van een goede kans voor velen der leden om hun zaken door orders uit het buitenland uit te breiden.

De wijze van het opmaken en vaststellen van de noteeringen, opdat deze betrouwbaar zijn, kan onder de oogen gezien worden; daar het aantal rescontranten en het aantal fondsen, waarin rescontrehandel is in te stellen, geringer is dan het aantal leden en het aantal genoteerde fondsen is een contrôle op de gedane koersen gemakkelijker dan bij een noteering, waartoe alle leden opgaven kunnen verstrekken van gedane affaires van een groot aantal fondsen.

Behalve op de goede kans voor uitbreiding van

zaken wordt door voorstanders van den rescontrehandel gewezen op het gemis aan steun voor de markt in kritieke tijden door het gebrek aan baisseposities, waartoe het prolongatiestelsel noch de contante handel zich leent. Men moet niet over het hoofd zien, dat het publiek bij den contanten handel en het prolongatiestelsel in één richting wordt gedreven en wel in de richting van à la hausse; het publiek, dat iets wil ondernemen kan thans niet anders dan koopen in de hoop de gekochte fondsen hooger te kunnen verkopen; het kan niet verkopen, hoe hoog de koersen ook zijn opgelopen, om bij daling te koopen.

Dat een steun voor de markt in kritieke tijden gewenscht en goed is, zal niemand ontkennen; dat het bestaan van baisseposities door den rescontrehandel vergemakkelijkt of mogelijk gemaakt wordt, is mede waar.

v. L.—D.

DE NOODTOESTAND ONZER TRAMWEGEN.

Het spoorweg- en het plattelandstramwegbedrijf, in normale tijden hier te lande reeds magere beestjes, maken bij de huidige stijging van den prijs der kolen en van de arbeidsloozen een ernstige crisis door.

Bij het spoorwegbedrijf bemerkt men daarvan, dank zij den breeden rug van den Staat, voorshands niet veel; anders bij het tramwegbedrijf, getuige twee in voor eenige dagen door de Tweede Kamer aangenomen wetsontwerpen. Bij het eene wordt Hoofdstuk IX der Staatsbegroting 1918 verhoogd met f2 miljoen teneinde ten behoeve van de instandhouding en de exploitatie van tramwegen in verband met de buitengewone tijdsomstandigheden bij wijze van renteloos voorschot of subsidie hulp te verlenen; het tweede beoogt een verbod aan tramwegondernemers om iets te verrichten, waardoor de dienstvaardigheid van hunnen tramweg verminderd zou kunnen worden, m.a.w. om, zooals hier en daar reeds geschiedde of dreigde te geschieden, dank zij de hooge ijzerprijzen, met liquidatie een beter resultaat voor aandeelhouders en schuldeischers te verkrijgen, dan met exploitatie werd of vermoedelijk ooit zou worden bereikt.

Deze twee ontwerpen vullen elkaar aan; zonder het tweede zou het eerste onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden veelal geen doel treffen, zonder het eerste zou het tweede een schromelijke onbillijkheid zijn.

Intusschen zal, dank zij het naderend einde van dezen tijd der onbegrensde mogelijkheden ook de eventualiteit waarop het tweede wetsontwerp het oog heeft, vermoedelijk wel spoedig tot het verledene behoren en daarmee die crisiswet bij vele andere kunnen worden bijgezet.

Niet alzoó het eerste wetsontwerp; integendeel de daarbij ter ondersteuning van bestaande tramwegbedrijven gevoterde millioenen zullen vermoedelijk wel niet de laatste zijn.

Ook na verlaging der buitensporige kolenprijzen en vermindering der duurte-toeslagen — de onmiddellijke oorzaken van den huidige noodtoestand — gaat toch het plattelandstramwegbedrijf kwade dagen tegemoet.

De veelal hoog noodige vernieuwing van weg en materieel zal zeer belangrijke uitgaven meebrengen zoo al niet de belangen van het bedrijf en van de streek eerlang hier en daar ombouw tot normaal-spoor of electricatie zullen eischen.

Voldoende reserves zijn uitzondering. En, last not least, een groote uitzetting der personeeluitgaven is ongetwijfeld te wachten.

Zoowel wat de dienst- en rusttijden als wat de loonen en de pensioenregeling betreft, is het tramwegpersoneel over het algemeen zeer ten achteren geraakt; gering was tot dusver, blijkbaar ook weer als gevolg van de financieele zwakte van het tramwegbedrijf, het resultaat van het in 1906 uitgebracht rapport der Commissie van enquête naar den toestand van het tramwegpersoneel; thans echter is, en was

ook reeds vóór de gebeurtenissen der laatste weken, verandering in dezen toestand aanstaande; bij de wijziging toch die de Tramwegwetgeving bij de wet van 15 December 1917 (Staatsblad 701) heeft ondergaan is de Regeeringsbemoeiing met de tramwegen ook tot de dienstvoorwaarden van het personeel uitgestrekt en op eenzelfde leest geschoeid als sedert 1903 op de hoofdspoorwegen het geval is.

Voorts zal het nieuwe Tramwegreglement, dat ingevolge die wetswijziging binnenkort is te wachten ook op het punt der diensttijden en der Zondagsrust ongetwijfeld ingrijpende en kostbare verbetering brengen.

Daarentegen zullen de tramwegmaatschappijen de aanzienlijke tariefverhoogingen, in de laatste jaren ingevoerd, niet kunnen handhaven, al zullen zij ook niet behoeven terug te keeren tot het wel zeer lage niveau van vóór den oorlog.

Behalve met de concurrentie van den waterweg, heeft de tramweg in het algemeen, anders dan de groote spoorweg, ook ernstig rekening te houden met die van het rijwiel en van den vrachtrijder.

Bij tariefverhoging heeft dit verkeersmiddel dan ook vrij spoedig de marge bereikt, waarboven zij niet kan gaan zonder de ontwikkeling van haar verkeer te schaden.

Bevreedden kan het dan ook niet, dat de Tweede Kamer bij de discussies over de beide bovenbedoelde wetsontwerpen groote neiging vertoonde, om op het geheele tramwegvraagstuk dieper in te gaan.

Vrij algemeen werd daarbij de wenschelijkheid van meerdere concentratie in het tramwegwezen bepleit, waarbij uiteraard het bekende Belgische stelsel werd aangeprezen.

Zeker had het de voorkeur verdiend, indien wij in den aanvang der tachtiger jaren het voorbeeld hadden gevolgd van België, dat, evenals bij den bouw van zijn spoorwegnet, ook bij den aanleg zijner tramwegen zooveel systematischer is te werk gegaan dan wij, die eerst in 1894 tot een stelselmatige subsidieering, in 1900 tot eene wettelijke regeling van het tramwegwezen en in 1917 tot eene algemeene concessieverplichting en tot eene juist hier te lande zoo noodige wettelijke regeling van den tramwegaanleg op openbare wegen overgingen.

Doch thans kan, zooals ook door den Minister van Waterstaat bij de onderhavige discussies werd te kennen gegeven, bezwaarlijk meer aan navolging van het Belgische stelsel worden gedacht.

De bevoegde stem, die in een bekend artikel van de Vragen des Tijds van 1906, tot navolging van dat stelsel voor ons land maande, is dan ook onverhoord gebleven.

Voorts werd ter verkrijging der gewenschte concentratie gepleit voor exploitatie door de provincie, dan wel door de groote spoorwegmaatschappijen; het laatste stelsel bleek de voorkeur te hebben van den Minister van Waterstaat.

Het valt niet te ontkennen, dat het onderbrengen van de exploitatie der secundaire spoorwegen bij de groote spoorwegmaatschappijen, dat zich uiteraard wel zal bepalen tot de normaalsporige en nieuwbouw niet dan met normaalspoor zal meebrengen, groote voordeelen biedt.

Het ligt dan ook geheel in de lijn onzer spoorwegpolitiek: de locaalspoorwegen worden zonder uitzondering in ééne hand met de hoofdspoorwegen geëxploiteerd; en zowel de betrokken streek als die locaalspoorwegen zelve bevinden zich daar wél bij, getuige de Noordooster, de locaalspoorwegen in Twente en in den Achterhoek enz.

Nevens deze en dergelijke locaalspoorwegen, waarvoor normaalspoor vrijwel als vanzelfsprekend is te beschouwen en die dan ook geacht kunnen worden deel uit te maken van het Ned. spoorwegnet, zijn er zeker ook vele tramwegen, waarvoor normaalspoor en exploitatie in ééne hand met den aansluitenden hoofd-

spoorweg is aangewezen, maar toch rijst de vraag of men door dit tot stelsel te verheffen, geheel in afwijking van het veelgeprezen Belgische systeem, de concentratie niet te ver zou drijven en of niet de vorming van krachtige, maar zelfstandige tramwegondernemingen door fusie van bestaande lijnen en het onderbrengen van nieuwe lijnen bij bestaande tramwegmaatschappijen, zooals ook in de laatste jaren reeds hier en daar geschiedde, de voorkeur verdient.

Door dergelijke maatschappijen zullen toch zeker de locale belangen beter kunnen worden gewaardeerd en behartigd, dan wanneer dit van uit Utrecht moet geschieden.

Ook de aanleg van nieuwe lijnen zal door het hier bestreden stelsel niet steeds in de uit een algemeen economisch oogpunt meest wenschelijke richting worden gestuurd; afgezien nog van de opdrijving der aanlegkosten, welke van eene aanstaande exploitatie door de groot-spoorwegmaatschappij is te vreezen, zal deze laatste uiteraard bij de keuze van het tracé zooveel mogelijk aan aansluiting met haren spoorweg boven verbinding met den waterweg de voorkeur geven; toch verdient het uit een oogpunt van algemeen belang geen aanbeveling om het vervoer zooveel mogelijk naar den spoorweg te drijven in plaats van naar den zooveel goedkooperen waterweg; een handreiking tusschen spoor- en waterweg, zooals thans bij verschillende tramwegnetten, ook in waterarme streken als Brabant en Oostelijk Gelderland, voorkomt en waarbij, zij het ook in miniatuur, een „umschlags“-verkeer is in het leven geroepen als bij onze Oostelijke naburen, getuige Mannheim en zoovele andere Rijn-, Elbe- en Donauhavens, met zooveel succes is ontwikkeld, verdient in het algemeen verkeersbelang aanmoediging.

WIJZIGING VAN PROVISIE BIJ AAN- EN VERKOOP VAN EFFECTEN.

In de ledenvergadering van de Vereeniging voor den Effectenhandel, gehouden op 27 November j.l., werden eenige wijzigingen en aanvullingen in het provisiereglement aangenomen.

Voor transacties in laaggenoteerde fondsen en claims is eene provisieverlaging aangenomen. De tariefverhoging van 10 Januari j.l. besprekend (zie dit tijdschrift jaargang 1918, bladzijde 70), wees ik er op, dat de nieuwe provisie juist bij laaggeprijsde shares zeer zwaar zou drukken. Bij aankoop van een fonds, dat 4 pCt. genoteerd staat, behaalt een particulier, niet-Amsterdammer, eerst bij eene rijzing tot 4^{7/16} pCt. winst. Voor waarden, welke 10 pCt. of lager noteeren, is de provisie thans vrij belangrijk verlaagd. Daardoor zal ongetwijfeld de handel bevorderd worden, maar wij achten dit geen voordeel. De voorkeur van ons publiek voor non-valeurs is toch al groot genoeg!

Belangrijker dan bovenvermelde wijziging is de aanvulling ten aanzien van orders van buitenlanders, zoowel bankiers als particulieren.

Tot dusverre waren de leden van de Vereeniging hierin geheel vrij; wel werd vaak ten aanzien van bepaalde categorieën onderling overleg gepleegd (bij voorbeeld ten aanzien van Indische huizen), maar verschillen kwamen in verband met den omvang van het risico wel voor. In zooverre is de aanvulling, waarbij eene provisie van 1½ resp. 3 ‰ is voorgeschreven, geene verbetering. Weliswaar geldt het hier slechts eene minimum provisie, zoodat men het recht heeft meer te vragen, doch de practijk leert, dat daarvan niets komt.

Toch zou het wellicht aanbeveling verdiend hebben, eenig verschil te maken. Orders voor een huis uit Parijs bijvoorbeeld zijn bij gelijke soliditeit minder risquant dan die van een Indisch kantoor, waarbij het groote tijdsverloop minder snel dekking bij koersdaling toelaat. Men zal door het bedingen van grotere marges hierin moeten voorzien. (Ten aanzien van

Indië kan de provisieregeling eerst na verkregen overeenstemming ingevoerd worden.)

Voor rekeningen in meta met buitenlandsche huizen zijn geen speciale bepalingen getroffen. De rekeninghouders hebben het trouwens in de hand, alle voorschriften omtrent provisie illusoir te maken, door over en weer dezelfde provisie te berekenen. Een bepaling daartegen komt niet voor en het is niet te hopen, dat zij wordt ingevoerd, aangezien men de verwachting mag koesteren, dat na terugkeer van rustige tijden veel transacties via de Amsterdamsche beurs zullen worden afgesloten.

L. H. v. L.

AANTEKENINGEN.

Het Engelsche „Standing Council on Post-War Priority”. — Eenige weken geleden reeds is in Engeland door de Regeering mededeeling gedaan van de oprichting van een nieuw lichaam, belangrijk genoeg, om ook in deze kolommen met een enkel woord te worden vermeld.

Weinig landen kunnen op het oogenblik een zoo ontzaglijk aantal overheids- en semi-overheidscommissies aanwijzen als Engeland. Geen bedrijfstak, of een oorlogscommissie heeft hare bevoegdheden, bevoegdheden die ook na den oorlog voorshands zullen moeten blijven bestaan en waarbij dan gelijk tot dusver de distributie van de voorhanden grondstoffen een belangrijk onderdeel van zal blijven uitmaken.

Boven deze commissies heeft de Regeering thans een algemeenen raad in het leven geroepen, die tot taak heeft de distributie van grondstoffen enz. zoodanig te regelen en daarbij aan de bedrijfstakken, die hiervoor in aanmerking komen, zoodanigen voorrang te verleen, dat met de minste stoornis de overgang naar den nieuwen vrede-toestand zal kunnen plaats grijpen. Een aparte commissie uit het kabinet, bestaande uit Generaal Smuts, den President van den Board of Trade, den Minister van Arbeid, van Scheepvaart, van Munitie en van Reconstructie, zal aan deze vraagstukken van post-war priority haar aandacht wijden, daarbij bijgestaan door den genoemden Algemeenen Raad. In dezen Raad hebben een reeks vertegenwoordigers van verschillende bedrijfstakken en uit arbeiderskringen zitting. Het voorzitterschap bekleedt Dr. Addison, de Minister van Reconstructie.

Uit den opzet blijkt wel met groote duidelijkheid, welk een beteekenis men aan dezen arbeid hecht.

De Discotomarkt te New York. — Het nummer van 23 October j.l. bevatte onder den titel „Een Discotomarkt in de Vereenigde Staten” een artikel, waarin aandacht werd geschonken aan de verschillende symptomen in den laatsten tijd, die voor den groei dezer markt konden worden aangewezen. Mededeeling werd gedaan van de oprichting van een tweetal speciale Discount Companies, waaronder de Discount Corporation of New York met een kapitaal van \$ 5.000.000, terwijl gewezen werd op een belangrijke mededeeling, op 23 Augustus door het bankhuis J. P. Morgan wereldkundig gemaakt, waarbij deze wereldfirma te kennen gaf, dat zij in het vervolg haar werkzaamheden ook tot de wisselfinanciering zou uitstrekken.

Nadere berichten uit de Vereenigde Staten doen thans zien, dat inderdaad aan deze daad der firma Morgan voor de ontwikkeling der New Yorksche discotomarkt zeer groote beteekenis wordt gehecht. Een bankier laat zich in het Journal of Commerce zelfs als volgt uit: „Mr. Morgan's announcement is „bound to have a tremendously favorable effect upon „the development of the discount market in this „country; in fact, it is one of the most important „moves which has been made since the inception of „the American Discount Market in the fall of 1914.”

De tevens in dit artikel uitgesproken verwachting, dat het voorbeeld van Morgan spoedig door velen zou worden gevolgd, heeft zich dan ook geheel bewaar-

heid. Genoemd worden de Columbia Trust Co., Brown Bros & Co., Heidelberg, Ickelheimer & Co., Salomon Bros & Co., terwijl ook de bekende Guaranty Trust Co. denzelfden weg is opgegaan.

Naast dezen wordt nog vermeld de oprichting — half September j.l. — van een nieuw discount house, de Union Discount Corporation met een eigen kapitaal van \$ 3.000.000. De eigenaardigheid van het lichaam is, dat het in de eerste plaats tot taak zal hebben de discontoeering van katoenwissels en wissels voortspruitend uit den handel in katoenen goederen. Deelnemers zijn dan ook tal van belanghebbenden bij het katoenbedrijf en den katoenhandel alsmede enkele van de voornaamste banken. De oprichting is geschied onder de auspiciën van de National Association of Cotton Manufacturers, terwijl het prospectus o.a. de volgende veelzeggende zinsnede bevat: „In general, the plan of „operation of the corporation will be modelled after „that so successfully followed for many years by the „large British discount houses which have contributed „so much to the commercial supremacy of Great „Britain and the prestige of the pound sterling.”

De buitenlandsche handel van Chili in 1917. — Hieronder volgen enkele cijfers nopens den buitenlandschen handel van Chili en de ontwikkeling en richting, die deze gedurende den oorlog genomen heeft. Het beeld dat zij geven is karakteristiek voor de Zuid-Amerikaansche staten in het algemeen, verhoogd door het feit, dat Chili, naar bekend, in de Chili-salpeter, een der voornaamste hulpmeststoffen, een uitvoerproduct bezit van zeer groote internationale beteekenis. Voor den oorlog was Duitschland een der voornaamste afnemers van dit product, wat omgekeerd geleid had tot een nauw contact tusschen beide landen en een levendigen import van Deutsche goederen.

De totaalcijfers over de afgelopen 6 jaar zijn de volgende, in dollars:

	Invoeren	Uitvoeren	Totaal
1912	122.075.994	139.878.201	261.954.195
1913	120.274.001	144.653.312	264.927.313
1914	98.461.195	109.381.534	207.842.729
1915	55.922.218	119.529.893	175.452.111
1916	81.220.102	187.458.432	268.678.534
1917	129.603.115	259.985.495	389.588.610

De invoer verdeelt zich als volgt over de voornaamste invoerlanden:

	1912	1913	1914
Engeland	38.599.283	36.028.943	22.309.086
Vereenigde Staten	16.806.341	20.089.158	20.148.576
Duitschland	33.189.070	29.573.138	25.889.771
Peru	4.817.431	4.810.376	5.380.220
Frankrijk	7.261.061	6.623.260	4.206.107

	1915	1916	1917
Engeland	13.288.603	20.000.691	23.565.591
Vereenigde Staten	18.638.455	34.458.956	63.534.755
Duitschland	3.583.589	542.738	67.527
Peru	4.762.542	5.606.427	10.176.271
Frankrijk	1.700.383	3.462.372	5.152.006

De uitvoer geeft het volgende beeld:

	1912	1913	1914
Engeland	55.340.706	55.677.548	40.243.881
Vereenigde Staten	24.526.811	30.418.801	31.453.550
Duitschland	28.321.777	30.830.378	18.174.436
Frankrijk	7.715.119	8.858.313	4.281.701

	1915	1916	1917
Engeland	41.049.949	48.572.571	55.388.670
Vereenigde Staten	50.323.796	92.152.853	155.006.103
Frankrijk	3.559.934	14.110.816	11.657.554
Argentinië	4.052.168	5.116.562	8.517.479
Japan	1.779.666	1.409.058	3.645.100

Een verschuiving dus bij invoer en uitvoer beide in de eerste plaats ten gunste van de Vereenigde Staten.

INGEZONDEN STUKKEN.

SCHEEPVAART EN STAATSEXPLOITATIE.

Toen in de Tweede Kamer bij het ter sprake komen van de eischen der sociaal-democraten tot socialiseering der groote bedrijven, bij interruptie ook de scheepvaart werd genoemd als een tak van particuliere onderneming, die voor staatsexploitatie in aanmerking zou moeten komen, kon men dezen kreet beschouwen als een al te spontane uiting in de geestdrift van het oogenblik, welke geen nadere tegenspraak behoefde, doch nu de heer Wibaut op het jongste congres te Rotterdam dien eisch uitdrukkelijk heeft onderstreept, is het niet zonder belang, de zaak in het kort, doch op wat breeder grondslag te bezien.

De voorstanders beschouwen de scheepvaart vermoedelijk als een bedrijf, hetwelk aan dat der spoorwegen volkomen gelijkwaardig kan worden geacht in dier voege, dat een geregelde gang van zaken bij een behoorlijk georganiseerde contrôle op materieel en ambtenaren en de ongeschokte uitvoering van betrekkelijk eenvoudige overeenkomsten met aansluitende buitenlandsche lijnen, reeds voor een groot deel zal zijn verzekerd, zoodat bij een overname of naasting door den Staat alleen in zoverre eene verandering zou zijn ingetreden, dat de leidende organen zich rijksambtenaren zullen hebben te noemen, terwijl de voor de scheepvaart in de laatste jaren zoo verleidelijke baten in de schatkist zullen vloeien.

Dit zou alleen, en dan nog slechts gedeeltelijk, opgaan, indien de scheepvaart hier te lande uitsluitend werd uitgeoefend door geregelde lijnen, die zich toeleggen op het transport tusschen bepaalde havens en door bijzondere omstandigheden, hetzij in combinatie met zustermaatschappijen, hetzij ieder voor zich afzonderlijk voor het vervoer van passagiers en goederen een zeker monopolie bezitten. Waar de te vervoeren goederen hun dikwijls als vanzelf toevloeien, bepalen hun werkzaamheden zich inderdaad veelal tot een nauwkeurige administratie der onderneming, terwijl de vrachtprijzen door niet zeer ingewikkelde afspraken met buitenlandsche lijnen worden vastgesteld; want daar het vervoer ten slotte ook over havens in het buitenland zou kunnen worden geleid, is natuurlijk ook hier het monopolie, wereldoverzichtelijk beschouwd, slechts betrekkelijk.

Bij oppervlakkige overweging zouden dus dergelijke maatschappijen, ook omdat zij nu reeds veelal neiging vertoonen om zich op ambtelijke wijze te organiseren, zonder meer kunnen worden omgezet in onderdeelen eener staatsexploitatie, vooral daar hun leidende elementen in vele gevallen niet worden gerecruteerd uit hen, die in het scheepvaartvak doorkneed zijn, doch bij onderlinge overeenkomst op grond van wederkeerige belangen worden benoemd.

Doch indien men mag aannemen, dat het scheepvaartbedrijf der grootere maatschappijen bij exploitatie voor rekening van den Staat in den aanvang op denzelfden regelmatigen voet zou worden voortgezet, hoe denkt men zich dan de verhouding tot de omvangrijke ondernemingen op dit gebied, welke slechts gedeeltelijk als vaste lijnen kunnen worden aangemerkt; tot de kleinere vennootschappen en de vele particuliere firma's, die de zoogenaamde „wilde vaart" uitoefenen en zich vooral in de oorlogsjaren zoo sterk hebben ontwikkeld? Zij hebben hun bloei natuurlijk in de voornaamste plaats te danken aan een gretig op winst beluste koopmanschap, die voortdurend waakzaam bleef en zich tot taak stelde om als het ware dag aan dag een overzicht te behouden over het wereldverkeer, ten einde zichzelf en indirect ook de Nederlandsche scheepvaart de beste en voordeligste vrachten te verzekeren en zoo mogelijk het vervoer over de eigen havens te leiden. Het is niet duidelijk of men ze in den ouden vorm zou willen laten bestaan of ook hen zou willen doen opnemen

in één groote, door den Staat geëxploiteerde onderneming.

In het eerste geval zouden zij er vermoedelijk wel dra op uit zijn om de ambtelijke lijnen concurrentie aan te doen; want waar onder de bestaande omstandigheden op bepaalde trajecten eene combinatie van binnen- en buitenlandsche lijnen door een systeem van uitgestelde rabatten den handel belet om zich van de scheepsgelegenheid dier buiten de combinatie staande wilde ondernemers te bedienen, daar kan de eigenaardige vraag gesteld worden of de Nederlandsche verladers zich bij zulk een dwang zouden neerleggen, indien het ondenkbare geval zich mocht voordoen, dat de eigen Staat als lid tot een zoogenaamde conferentie toetrad. Er zou op deze wijze een strijd ontstaan tusschen koopman en ambtenaar en in commerciële zaken zou de schatkist ongetwijfeld aanzienlijke bedragen moeten toeleggen.

Denkt men zich daarentegen opname van de wilde en half-wilde vaart in de groote staatsexploitatie, dan behoeft het waarlijk geen betoog, dat de waakzaamheid en het breede inzicht, die onder het oude régime de Nederlandsche bodems bevrachten, die leven, vertier en bovenal arbeidsgelegenheid brachten in de vaderlandsche havens, op den langen duur geheel zou gaan versterven. Aanvankelijk immers zou men allicht nog wel de leiders kunnen behouden, die het vak niet uitsluitend om persoonlijk gewin, doch om overwegingen van geestelijken aard beoefenen en voor welke dus, bij een zekere mate van vrij ageeren, een minder-aanlokkelijke bezoldiging geen onoverkomelijk verschil zou uitmaken; doch men dient vooral niet uit het oog te verliezen, dat dan in ieder geval nog het groote gevaar gaat dreigen van een ambtelijken geest door alle lagen van het bedrijf, waardoor de koopmanschap in den loop der jaren geheel verdwijnen moet. Men zal zich bovenal gaan toeleggen op een keurige en zonder twijfel al te kostbare uitrusting der schepen en in de allereerste plaats het oog gevestigd houden op een welverzorgde administratie; langzamerhand zullen de oude leiders door opvolging, door ancienniteit worden vervangen door hen, die uit dien ambtelijken rompslomp zijn voortgekomen.

Alleen voor het geval er in alle landen van de wereld staatsexploitatie van de scheepvaart bestond en er bij een wereldverdeling van de producten ook een wereldverdeling van de scheepsruimte ware ingevoerd, zou het verlangde stelsel eenigen kans van slagen kunnen hebben; doch zoolang tegenover de Nederlandsche socialiseering van het Scheepvaartbedrijf in de voornaamste zeevarende landen een geheel vrije en door gretigen handelsgeest geleide uitoefening van dit bedrijf bestaan blijft, zal een ambtelijke exploitatie zonder eenigen zweem van twijfel moeten falen en het gevolg zal zijn een langzame, doch zekere verkwijning met fatalen terugslag op scheepsbouw en arbeidsgelegenheid in de havens.

Zeer vermoedelijk zullen de sociaal-democraten bij het stellen van hun eisch zijn uitgegaan van de overweging, dat de aanzienlijke winsten, welke de meeste scheepvaartondernemingen gedurende den oorlog hebben behaald, voor het vervolg niet ten bate dienen te komen van een beperkten kring van aandeelhouders, doch van de gemeenschap. Uit het bovenstaande blijkt reeds, dat onder een ambtelijk beheer deze baten in de toekomst al zeer problematisch mogen worden genoemd, indien het toekomstig wereldverkeer door dezelfde factoren zou worden beheerscht als waaraan het vóór het uitbreken van den oorlog onderworpen was; doch dit is in geen deele het geval. Voor wien zijn blik verder reiken doet dan binnen de grenzen van het zeer korte tijdsverloop, waarin de bevrachting een tamelijk eenvoudige en gemakkelijke taak zal lijken omdat het aanbod der te vervoeren goederen vermoedelijk de ter beschikking staande scheepsruimte verre zal overtreffen, is het duidelijk, dat in de iets verder liggende toekomst bij het toetreden van nieuwe

machtige concurrenten als de Vereenigde Staten, Japan en de geweldige combinaties, welke zich thans in andere landen vormen, een periode van vinnigen strijd moet uitbreken, waarbij de Nederlandsche scheepvaart zich slechts door een gedegen koopmanschap en eene aan lange ervaring getoetste vrachtenpolitiek verder zal kunnen ontwikkelen, of zich zelfs maar op het oude niveau zal kunnen staande houden.

Reeds in vroeger jaren heette de scheepvaart onder voorzichtige beleggers een risquant bedrijf, waarbij men vooral angstvallig het oog gevestigd houden moest op de reserves; en indien aan den eenen kant gevoelig kan worden vastgesteld, dat het bedrijf bij eene exploitatie van wege den Staat al heel weinig baat zou vinden, mag anderzijds zeker wel de vraag worden opgeworpen of de Staat zich mag begeven in eene onderneming waarvan de voetangels en klemmen slechts door commercieel grondig onderlegde leiding en zeer zeker niet door een stelsel van ambtenarij zouden kunnen worden vermeden.

Blijkens het verder verloop van het Congres te Rotterdam, blijven de sociaal-democraten ook dit punt van hun program handhaven en nu mag men zeker wel verwachten, dat deze min of meer losse gedachte uit hun midden eens in een behoorlijk gedocumenteerd verhoog wat nader wordt uitgewerkt. Voorshands maakt het een zonderlingen indruk als men verneemt, dat een ernstig grijsaard de oplossing van een zóó veelomvattend vraagstuk met een enkel machtwoord de vergaderzaal in meent te kunnen werpen.... alsof het een kwinkslag ware!

H. PH. KELDER.

DE BELASTINGPLANNEN.

Mijne Heeren,

In uw nummer van 20 November j.l. komt een belangrijk artikel voor van de hand van Prof. van Gijn, waarin deze zoo duidelijk naar voren brengt de niet genoeg te herhalen waarheid, dat herstel der geleden verliezen slechts bereikt kan worden door besparing. Het bevreedt mij echter eenigszins, dat Zijne Hooggeleerde om dit sparen te bevorderen dan den omweg kiest van het belasten der niet-noodzakelijke uitgaven door verteringsbelastingen, die eensdeels zeer veel omvattend moeten worden en toch altijd veel door de mazen van het net zullen laten glippen.

Het denkbeeld kwam bij mij op of hetzelfde doel niet meer rechtstreeks is na te streven door de inkomstenbelasting sterk te verhoogen, daarbij dan echter eenerzijds een flink bedrag per hoofd van het gezin niet of laag belast te laten en anderzijds een lager tarief toe te staan voor dat deel van het inkomen, dat blijkens de vermogensbelasting tot besparing zal hebben gediend.

Door den bewijslast op den angever te leggen voor het in aanmerking komen van het lagere tarief, kan dunkt mij bij de tegenwoordige scherpe controle practisch wel worden voorkomen, dat vermogensvermeerdering door speculatie en dergelijke, als besparing uit inkomen zal worden behandeld.

Het wegvallen der door deze regeling overbodig geworden verteringsbelastingen zal de inningskosten van het rijk en den last van den belastingbetaler met de vele papieren verminderen. Twee bijkomstige voordeelen.

Ik heb in 't voorgaande slechts in zeer grove trekken mijn denkbeeld neergelegd. Uitwerking der tarieven met het oog op draagkracht enz. zal daarnaast natuurlijk tevens gewenscht blijven. Ik voel mij echter te veel leek, op belasting technisch gebied, om daarop in te gaan.

Hoogachtend,

J. T. Duijvis.

INVOERREGELING VAN GARENS.

Door de Regeering is door bemiddeling van de N.O.T. eene distributieregeling van weefgarens vastgesteld, hier op neer komende, dat de fabrikanten, die

garens in Engeland hebben liggen en reeds jaren betaald, deze alleen mogen aanvoeren mits een groot gedeelte daarvan beschikbaar wordt gesteld voor hen, die geen grondstoffen in Engeland gereed hebben liggen, m.a.w. aan hen, die geen risico hebben willen loopen en dus geen garens gekocht hebben, of die hun garens in Engeland weder verkocht hebben.

Afgezien van bovenstaande onbillijkheid behoort distributie van garens tot de onmogelijkheden, wil men althans den normalen gang van zaken niet tegenhouden, daar elke weverij bepaalde artikelen maakt en die niet kan maken van gedistribueerde garens.

De Vereeniging van Nederlandsche Katoenweverijen, gevestigd te Enschedé, alsmede niet aangesloten weverijen (omvattende de meeste weefgetouwen in Nederland), hebben dan ook moeten weigeren deze nieuwe overeenkomst aan te gaan.

Het is te hopen, dat spoedig eene bevredigende bilijke overeenkomst zal kunnen worden afgesloten, daar thans elke verbetering in den economischen toestand van de weverij-bedrijven is uitgesloten.

Zaak is het, de met lamheid geslagen katoen-weefnijverheid ten spoedigste op de been te helpen, en niet door verkeerde maatregelen tegen te werken.

Het is zeer bedroevend, waar in de jaren 1915, 1916 en 1917, toen de oorlog in vollen gang was, onder controle van de Engelsche Regeering aanvoeren van garens geregeld plaats vonden, thans, waar de Eng. Regeering ook geen bezwaren tegen uitvoer maakt, behoudens de bestaande bepalingen ten opzichte van wederuitvoer naar de Centrale Rijken, de Nederl. Regeering bepalingen scheidt, die den import zoo goed als geheel tegenhouden.

Juister ware het gezien den import niet aan banden te leggen, maar dezen toe te staan op de voorwaarden, die in 1915, '16 en '17 bestonden.

Iedere weverij zou dan het rantsoen, dat volgens overeenkomst met de Engelsche Regeering per jaar geïmporteerd mag worden, kunnen bestellen in de nummers en qualiteiten, die voor zijn speciaal bedrijf in aanmerking komen en het normale bedrijfsleven zoude langzaam maar zeker op gang komen.

Friezenveen.

JANSEN & TILANUS.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Handelsattachés. Bij Kon. besluit van 29 November zijn handelsattachés benoemd bij de Ned. gezantschappen te Washington en te Londen. Tengevolge van de economische overeenkomst, die te Londen staat gesloten te worden, zullen toch onze aanrakingen met de geassocieerde mogendheden op economisch gebied vooral in genoemde plaatsen zoo veelomvattend worden, dat de noodzakelijkheid bestaat, aldaar van regeeringswege de beschikking te hebben over personen, die zich geheel aan deze belangen kunnen wijden. Beide attachés — en speciaal die te Washington — zullen ook belast worden met de behartiging van onze koloniale belangen.

Brood, graan en meel. Met ingang van 1 December is opgeheven het Rijkskantoor voor Brood en de aan dit kantoor toegevoegde Commissie van Advies. De behandeling van de zaken van dit kantoor wordt thans opgedragen aan het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, aan welk Bureau een commissie van advies wordt toegevoegd.

Ook de Provinciale Broodcommissies zijn opgeheven.

Puddingpoeder. Ingevolge eener bijzondere regeling betreffende de beschikbaarstelling van aardappelmeel voor de bereiding van puddingpoeder, en teneinde te voorkomen, dat de hoeveelheid puddingpoeder, welke geacht kan worden in hoofdzaak uit aardappelmeel te zijn bereid, in den kettinghandel geraakt, zijn de betrokken fabrikanten verplicht een

gedeelte van hunne producten aan te bieden aan de gemeentelijke levensmiddelenbedrijven. Voor die levering zijn prijzen vastgesteld; in den kleinhandel 14½ ct. per pakje. De gemeenten kunnen het artikel op bons verkrijgbaar stellen; overigens wil de Minister den handel vrijlaten.

Spitten van te scheuren grasland. In verband met de behoefte aan arbeidsgelegenheid na de thans aangevangen demobilisatie, vestigt de Minister van Landbouw de aandacht van belanghebbenden op de zeer gunstige gelegenheid voor een doelmatige werkverschaffing, welke geboden wordt bij de omzetting van grasland in bouwland, als gevolg van de uitvoering der Scheurwet 1918. Op gebruikers van te scheuren graslanden wordt een beroep gedaan om het scheuren zooveel mogelijk door spitten inplaats van door omploegen te doen geschieden. Tegenover de hoogere kosten staat de betere bewerking der gronden, die door het spitten mogelijk is.

Hooïdistributie. De behoefte aan hooi voor het leger is na de demobilisatie aanmerkelijk verminderd; toch is het onmogelijk den druk der hooivordering te verlichten. Aanvankelijk was gerekend, dat noodig zou zijn 41 miljoen K.G. voor het leger en 43 miljoen K.G. voor de paarden in de steden, tezamen dus 84 miljoen K.G. Nu alle bestellingen zijn nagegaan, blijkt, dat noodig is 55 miljoen K.G. voor de steden, 25 miljoen K.G. voor het platteland (voornamelijk de zandstreken) en nog 10 miljoen K.G. voor het leger. Aangezien de rantsoenen zeer matig gesteld zijn, zullen deze totaal 90 miljoen K.G. hooi er in elk geval moeten komen. Op belanghebbenden wordt een ernstig beroep gedaan bij de vordering medewerking te verleenen.

Scheepvaart. De Minister van Landbouw is voornemens binnenkort bij zijn Departement een speciaal orgaan voor de behandeling van scheepvaart-aangelegenheden in te stellen, dat tot taak zal hebben na te gaan, in welke volgorde en in welke hoeveelheden de verschillende goederen voor vervoer in aanmerking komen en de noodige regelingen omtrent den aanvoer en de vrachten met de reeders te treffen. Door dit orgaan hoopt de Minister, mede in verband met de bestaande Schepenwettelijke wet, te kunnen bereiken, dat de vrachten binnen redelijke grenzen zullen worden gehouden.

MAANDCIJFERS.

RIJKSPOSTSPAARBANK.

OCTOBER	1916	1917	1918
Inlagen	f 6.798.035	f 7.123.583	f 8.330.140
Terugbetalingen ..	6.176.493	6.785.770	8.140.003
Tegoeđ der inleggers op ultimo	199.475.279	215.611.717	229.716.714
Nom. bedr. der uitst. staats-schuldboekjes op ultimo	26.211.050	28.164.500	31.643.600
Spaarbankboekjes: Aantal nieuw uitgegeven	9.757	9.697	10.930
Aantal geheel afbetaald	6.178	6.787	5.639
Aantal uitstaande op ultimo	1.724.997	1.757.280	1.808.246

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	September		October	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeninghouders op u ^o ..	11.518	—	12.304	—
Aantal rekeningen op u ^o	11.950	—	12.777	—
Stortingen	55.188	22.223.075	65.576	27.730.888
Overschrijvingen ..	23.715	47.399.030	27.917	58.122.378
Afschrijvingen	35.085	21.595.544	43.645	23.916.447
Totaal tegoeđ rekeninghouders op u ^o ..	—	24.309.217	—	26.616.106

EMISSIES IN NOVEMBER 1918.

Provinc. en Gemeentelijke leeningen f	42.500,—
zijnde:	
Oostdongeradeel f 42.500,— 4 % obl. na inschrijving toegevozen à 100 %.	
Bank- en Crediet-instellingen	9.200.000,—
zijnde:	
De Friesche Bank f 8.000.000,— aand. à 115 %.	
Hypotheekbanken (werkzaam in Nederland)	145.000,—
zijnde:	
Westl. Hypotheekbank f 500.000,— aand. (waarop te storten 10 %) à 290 %.	
Industriele Ondernemingen	3.509.000,—
zijnde:	
Eerste Ned. Fabriek van Zilverwerken v/h. M. J. Gerritsen & Co. f 100.000,— aand. à 135 % f 300.000,— 6 % hyp. obl. à 98 %.	
N.V. Industrie- en Handel Mij. van M. Meuwese-van Gerve f 250.000,— 6 % cum. pref. aand. à 100 % f 250.000,— 6 % cum. pref. winstd. aand. à 100 %.	
Steywal Motorenfabriek f 200.000,— aand. à 110 % f 200.000,— cum. pref. winstd. aand. à 100 %.	
Vereenigde Nederl. Rubberfabrieken f 700.000,— aand. à 125 %.	
Zuid-Holl. Bierbrouwerij f 500.000,— 5 % hyp. obl. à 97 %.	
Staal- en Walswerk „Holland” f 600.000,— aand. à 100 %.	
N.V. Hollandsche Mij. tot Zoutexpl. in Rusland f 200.000,— 7 % cum. pref. aand. à 100 %.	
Cultuurondernemingen, Handelsverenigingen en Handelsvenn.	5.326.400,—
zijnde:	
N.V. Cultuur Mij. „de Lampongs” f 600.000,— 7 % cum. pref. winstd. aand. à 100 %.	
N.V. Morotal Klapper Cultuur Mij. f 100.000,— aand. à 110 %.	
Handel Mij. v/h. Kerkhoff & Co. f 300.000,— aand. à 107½ %.	
Houthandel v/h. Altius & Co. f 924.000,— aand. à 122½ %.	
N.V. Ned. Export Mij. v/h. van Emmerick & Co. f 250.000,— aand. à 100 % nom.	
N.V. Zeeuwsche Voeder- en Kunstmesthandel v/h. S. M. Boogerd, f 240.000,— aand. à 130 %.	
Padangsche Handel Mij. f 400.000,— aand. à 200 %.	
N.V. Zuid-Afrikaansch Handelshuis f 1.500.000,— aand. à 120 %.	
Totaal f	18.222.900,—
Totaal der emissies in Januari .. f	536.940.910,—
Februari ..	12.202.250,—
Maart	56.044.025,—
April	9.419.875,—
Mei	19.256.078,—
Juni	33.032.976,—
Juli	50.604.250,—
Augustus ..	9.242.224,—
September ..	81.307.492,—
October	50.561.196,—
November ..	18.222.900,—
Algemeen Totaal	f 876.834.176,—

Bovendien:

f 43.530.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f 988,30
 „ 16.470.000,— 4½ % Schatkistbiljetten „ „ 1000,10

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	30 November 1918	20 Juli 1914
Ned. Bank	Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bel. Binn. Eff.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
Vrsch. in R.C.	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " 5 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 21 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 12 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 9 Juli '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	7 " 20 Mrt. '18	4 1/2 " 6 " '14
Bank v. Noorwegen	6 " 14 Dec. '17	4 1/2 " 11 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	5 1/2 " 3 Oct. '18	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Spanje ..	4 " 22 Mrt. '17	4 1/2 " "
Bank van Italië ..	5 " 10 Jan. '18	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2-4 1/2	"
Javasche Bank....	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
30 Nov. '18	3 1/4	3 1/2	3 1/2	4-3/8	—	5-1/2
25-30 N. '18	3-1/4	3-1/2	3 1/2-3 3/4	4-3/8	—	5-3/4
18-23 " '18	3 1/2-4 1/4	3 1/2-6	3 1/2-3 3/4	4-3/8	—	5 3/4-6
11-16 " '18	3 3/4-4 3/8	4 1/2-6	3 1/2-3 3/4	4-3/8	—	5 3/4-6
26 N.-1 D. '17	3 1/2-1/2	4-1/4	4 3/8-3/2	4-3/8	—	3-6 7/8
27 N.-2 D. '16	3 3/4-4 1/4	3 1/2	5 1/2-3/2	4-3/8	—	4-6 1/2
20-24 Jul. '14	3 1/2-3/2	2 1/4-3/4	2 1/2-3/4	2 1/2-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 29 November.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De veranderingen in de koersen zijn deze week voor de meeste wissels niet groot geweest. Aanvankelijk hadden de ententewissels tamelijk sterk te lijden onder aanbod vanuit België. Vooral Londen was sterk aangeboden. In het vervolg der week ontstond er echter belangrijke vraag voor goederenaankopen in Amerika, zoodat het geheele aanbod grif werd opgenomen en de koersen zich weder geheel konden herstellen.

De daling in de centrale koersen kwam geheel tot staan. De omzetten zijn echter belangrijk ingekrompen en het lijkt wel of de speculatie de markt geheel heeft verlaten.

Van alle wissels schommelde Zwitserland nog het sterkst. Het was eigenlijk de eenige koers, waarin belangrijke fluctuaties plaats hadden. Aanvankelijk was de stemming zeer vast, zoodat de koers van 48,60 in twee dagen opliep tot 49,60. Den volgenden beursdag ging echter het geheele avans weder verloren, om daarna weder even snel tot 49 te stijgen. Skandinavië vast, vooral voor Christiania en Stockholm. De overige wissels bijna geheel verlaten.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Weenen	St. Petersburg	New York
25 Nov. 1918..	11.29	43.65	30.60	15.10	—	2.37
26 " 1918..	11.24 1/2	43.60	30.25	15.25	—	2.36
27 " 1918..	11.30 1/2	43.50	30.10	15.45	—	2.38 1/2
28 " 1918..	—	—	—	—	—	—
29 " 1918..	11.37	43.50	30.35	15.65	—	2.38 1/2
30 " 1918..	11.33	43.55	30.25	15.75	—	2.38
Laagste d. w. 1)	11.23	43.30	29.75	14.75	—	2.35 1/2
Hoogste " " 1)	11.38	43.80	31.75	16.50	—	2.39
23 Nov. 1918..	11.31	43.75	31.70	16.—	—	2.37 1/4
16 " 1918..	11.46	44.20	32.75	18.50	—	2.40 1/2
Muntpariteit..	12.10 1/2	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm	Kopenhagen	Christiania	Zwitserland	Spanje	Batavia telegrafisch
25 Nov. 1918	67.50	63.50	65.40	48.60	48.—	99 3/4-100 1/2
26 " 1918	67.70	63.45	65.55	49.05	—	99 3/4-100 1/2
27 " 1918	67.80	63.50	—	49.60	—	99 3/4-100 1/2
28 " 1918	—	—	—	—	—	99 3/4-100 1/2
29 " 1918	67.90	63.50	65.70	48.90	—	99 3/4-100 1/2
30 " 1918	68.05	63.70	66.—	49.12 1/2	—	99 3/4-100 1/2
L'ste d. w. 1)	67.30	63.30	65.25	48.45	47.25	99 3/4
H'ste " " 1)	69.20	63.80	66.10	49.70	48.75	100 1/2
23 Nov. 1918	67.70	63.70	65.40	48.50	48.50	99 3/4-100 1/2
16 " 1918	67.35	64.15	67.30	48.05	49.—	99 3/4-100 1/2
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterdam (in cents per gld.)
30 Nov. 1918	4.76.45	5.45 5/8	nom.	41 7/8
Laagste d. week..	4.76.45	5.45 1/2	nom.	41 7/8
Hoogste " " ..	4.76.45	5.46	nom.	42
23 Nov. 1918	4.76.45	5.45 5/8	nom.	41 7/8
16 " 1918	4.76.60	5.45	nom.	41 1/2
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	8 Nov. 1918	18 Nov. 1918	Tidperk 19-27 November 1918		27 Nov. 1918
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8
B. Aires	d.p.gd.pes.	50 1/2 3/4	51 5/16	50 13/16	52 1/16	51 9/16
Calcutta ...	sh/d.p.rup.	1/6 1/2	1/6 1/2	1/6	1/6 1/16	1/6 1/2
Hongkong ...	id. p. \$	3/3 1/4	3/2 3/4	3/3	3/3 1/4	3/3 1/4
Lissabon	d.p.escudo	30	32	31 1/2	32 1/2	32
Madrid	Peset. p. £	23.77	23.95	23.72	24.04	23.90
Montevideo..	d.p.peso	59 1/2 3/4	59	50 3/4	49 3/4	59 1/4
Montreal....	\$ per £	4.85 7/8	4.85 3/4	4.84	4.85 1/2	4.84 1/4
R.d.Janeiro 1)	d.p.milr.	13 1/2	13 3/16 4)	13 7/16	13 7/8	13 13/16
Rome	Lires p. £	30.31	30.31	30.25	30.37 1/2	30.31
Shanghai ...	sh/d.p.tael	5/1	5/0 1/2	5/0 1/2	5/1	5/0 1/2
Singapore ..	id. p. \$	2/3 1/2 10	2/4 3/2	2/4 3/2	2/4 3/16	2/4 7/2
Valparaiso 1)	d.p.pap.p.	12 3/2	11 25/32	11 25/32	12 3/2	11 25/32
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/3 7/16	2/3 7/2	2/3	2/3 7/16	2/3 7/2

1) Noteeringen op 90 dagen. 2) Noteering van 7 November.

3) Noteering van 6 November. 4) Noteering van 15 November.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen.		te New York	
30 Nov. 1918.....	48 3/4	101 1/8	
23 " 1918.....	48 3/4 1)	101 1/8	
16 " 1918.....	48 3/4	101 1/8	
9 " 1918.....	49 1/2	101 1/8	
2 " 1918.....	49 1/2	101 1/8	
1 Dec. 1917.....	42 3/4	84 1/4	
2 Dec. 1916.....	36	75 1/4	
20 Juli 1914.....	24 13/16	54 1/8	

1) Noteering van 22 November.

N. U. M.

Weekstaat der Nederlandsche Uitvoermantschappij. Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Bankiers	Buitenl. Schatkistbilj.	Debet Diverse reken. 1)	5 p Ct. Schuld-brieven	Credit Diverse reken. 1)
28 Nov. 1918..	2.117	53.200	70.400	14.742	101.489
21 " 1918..	2.079	53.200	70.400	14.750	99.173
14 " 1918..	2.545	53.200	70.400	14.872	97.954
7 " 1918..	2.381	53.200	70.400	14.661	97.887
31 Oct. 1918..	2.084	53.200	70.400	14.614	97.581

1) Beide rekeningen omvatten, behalve garantiewissels in portfeuille tot het bedrag der buitenl. schatkistbiljetten, in hoofdzaak garantiewissels in depôt bij de Ned. Bank.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 30 November 1918.

Activa.

Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 181.601.408,02 B.-bk. „ 3.142.765,46 Ag.sch. „ 40.543.751,17	f 225.287.924,65
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 7.989.764,—	7.989.764,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„	„
Beleeningen	H.-bk. f 89.901.672,81 incl. vrsch. B.-bk. „ 6.885.378,86 in rek.-crt. Ag.sch. „ 47.579.539,89 1/2 op onderp. f 144.366.591,56 1/2	
Op Effecten	f 143.885.891,56 1/2	
Op Goederen en Spec.	480.700,—	144.366.591,56 1/2
Voorschotten a. h. Rijk	„	„
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 77.395.070,— Muntmat., Goud „ 615.997.167,40 1/2 f 693.392.237,40 1/2 Munt, Zilver, enz. „ 8.229.956,97 Muntmat., Zilver „	701.622.194,37 1/2
Effecten	Bel. v. h. Res. fonds. f 4.991.969,32 id. van 1/2 v. h. kapit. „ 3.869.361,18	8.861.330,50
Geb. en Meub. der Bank	„ 1.770.000,—	
Diverse rekeningen	„ 100.971.726,22 1/2	
	f 1.190.869.531,31 1/2	

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	„ 5.079.402,56
Bankbiljetten in omloop	„ 1.082.163.735,—
Bankassignatiën in omloop	„ 1.660.214,56 1/2
Rekening-Courant saldo's:	
Van het Rijk	f 7.699.341,93 1/2
Van anderen	„ 66.300.928,63 1/2
	74.000.270,57
Diverse rekeningen	„ 7.965.908,62
	f 1.190.869.531,31 1/2
Beschikbaar metaalsaldo	f 469.579.235,06 1/2
Op de basis van 1/2 metaaldekking	„ 238.014.391,04
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 2.347.896.175,—

Verschillen met den vorigen weekstand:

	<i>Meer</i>	<i>Minder</i>
Disconto's	5.849.891,94	
Buitenlandsche wissels	14.709,—	
Beleeningen	2.492.580,12 1/2	
Goud	2.022.328,86	
Zilver	29.691,93 1/2	
Bankbiljetten	287.170,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's	28.277.081,65 1/2	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opsch. schulden
30 Nov. 1918	693.392	8.230	1.082.164	75.660
23 „ 1918	695.415	8.200	1.081.877	96.217
16 „ 1918	700.399	8.157	1.109.995	87.919
9 „ 1918	700.429	8.128	1.018.395	70.523
2 „ 1918	701.453	8.168	1.025.572	61.473
26 Oct. 1918	706.477	8.154	985.317	96.558
19 „ 1918	706.635	8.085	990.089	80.717
12 „ 1918	707.517	8.065	982.137	73.964
5 „ 1918	707.586	8.049	981.217	56.834
28 Sept. 1918	708.708	8.042	971.557	65.637
21 „ 1918	706.810	7.997	956.250	77.383
14 „ 1918	707.695	7.988	954.057	67.561
7 „ 1918	707.437	7.959	953.797	61.104
1 Dec. 1917	700.105	6.801	872.983	54.305
2 Dec. 1916	685.142	6.626	746.774	39.773
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar metaalsaldo	Dekkingpercentage
	Totaal	Hieraan Schakst. promessen rechtstreeks			
30 Nov. 1918	225.288	145.800	144.367	469.579	61
23 „ 1918	231.138	146.800	141.874	467.512	60
16 „ 1918	208.639	135.800	180.376	468.446	59
9 „ 1918	157.375	128.500	120.416	490.242	65
2 „ 1918	144.649	115.500	129.546	491.672	65
26 Oct. 1918	142.996	116.500	119.685	497.709	66
19 „ 1918	133.696	106.000	119.279	499.995	67
12 „ 1918	118.290	91.000	117.106	503.772	68
5 „ 1918	110.654	89.000	112.556	507.415	69
28 Sept. 1918	117.418	98.000	112.782	508.671	69
21 „ 1918	113.457	94.000	101.081	507.411	69
14 „ 1918	99.258	80.000	102.049	510.661	70
7 „ 1918	89.209	70.000	104.711	511.685	70
1 Dec. 1917	54.903	43.000	104.795	520.538	76
2 Dec. 1916	58.810	37.000	80.167	433.563	75
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 1)	54

1) Op de basis van 1/2 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	23 Nov. 1918	30 Nov. 1918
Aan schakst. promessen..	f 303.870.000,—	f 343.040.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	„ 146.800.000,—	„ 145.800.000,—
Aan schakst. biljetten ..	„ 123.720.000,—	„ 123.720.000,—
Aan zilverbons ..	„ 71.212.756,—	„ 71.561.162,50

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opsch. schulden
23 Nov. 1918	***	***	283.100	
16 „ 1918	***	***	281.800	
9 „ 1918	***	***	279.000	
14 Sept. 1918	101.077	13.399	183.701	70.065
31 Aug. 1918	102.379	13.803	183.693	74.039
17 „ 1918	103.949	12.668	185.216	73.345
24 Nov. 1917	85.550	16.898	174.535	53.560
25 Nov. 1916	70.620	23.005	156.388	50.674
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Beschikbaar metaalsaldo	Dekkingpercentage
23 Nov. 1918		160.800		***	61.100	***
16 „ 1918		161.100		***	60.500	***
9 „ 1918		157.300		***	60.100	***
14 Sept. 1918	8.454	25.328	71.844	19.146	63.893	45
31 Aug. 1918	7.325	25.690	72.771	20.113	64.864	45
17 „ 1918	7.580	24.259	70.855	25.947	65.082	45
24 Nov. 1917	7.170	33.501	67.564	22.992	56.829	45
25 Nov. 1916	6.226	37.212	63.918	10.515	52.212	45
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 2)	44

1) Sluitpost der activa. 2) Op de basis van 1/2 metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Disconto's	Dio. rekeningen 1)
24 Aug. 1918	665	1.261	1.059	1.151	73
17 „ 1918	660	1.284	1.015	1.156	70
10 „ 1918	646	1.403	931	1.153	73
3 „ 1918	632	1.431	1.006	1.153	849
25 Aug. 1917	713	1.113	995	905	730
26 Aug. 1916	715	1.035	978	891	563
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
27 Nov. 1918	75.846	65.990	***	***	***
20 " 1918	75.171	65.223	293.791	28.500	273.032
13 " 1918	74.585	64.937	290.924	28.500	269.661
6 " 1918	74.092	64.700	290.924	28.500	269.661
28 Nov. 1917	56.507	43.077	194.135	28.500	167.144
29 Nov. 1916	56.043	37.656	136.582	28.500	105.323
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-percentage 1)
27 Nov. '18	62.630	100.992	30.428	143.749	28.305	16,20
20 " '18	61.788	99.880	29.668	142.673	28.398	16,48
13 " '18	58.596	97.607	30.009	138.704	28.098	16,65
6 " '18	57.865	95.129	31.676	131.447	27.642	17,07
28 Nov. '17	58.815	91.342	41.526	122.743	31.880	19,40
29 Nov. '16	42.188	104.271	56.237	109.269	36.837	22 1/4
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-percentage 1)
23 Nov. 1918	2.328.871	2.308.558	3.756.056	17.905.425	34
15 " 1918	2.571.627	2.550.234	3.363.665	17.454.316	34
7 " 1918	2.578.655	2.550.263	3.187.226	16.959.253	34
31 Oct. 1918	2.603.182	2.550.019	3.062.385	16.661.550	34
22 Nov. 1917	2.534.645	2.405.007	781.625	10.376.720	32
23 Nov. 1916	2.534.517	2.518.231	281.848	7.127.016	40
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Cr.	Darlehenskassenscheine.	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
23 Nov. 1918	20.946.600	10.212.256	13.747.100	3.752.900
15 " 1918	21.142.468	10.303.817	13.295.900	3.360.000
7 " 1918	19.443.590	9.325.904	12.911.700	3.277.400
31 Oct. 1918	20.879.210	10.733.766	12.606.600	3.056.700
22 Nov. 1917	11.697.759	5.745.652	6.786.600	967.900
23 Nov. 1916	8.383.569	4.173.866	2.733.100	269.400
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Sedert 5 November 1917 is geen bankstaat verschenen.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorach. ald. Staat
28 Nov. '18	5.462.095	2.037.108	319.263	***	17.000.000
21 " '18	5.452.260	2.037.108	318.950	1.492.699	18.300.000
14 " '18	5.447.889	2.037.108	318.847	1.434.652	18.800.000
7 " '18	5.444.711	2.037.108	319.941	1.411.927	18.800.000
29 Nov. '17	5.333.394	2.037.108	246.910	762.261	12.750.000
30 Nov. '16	5.045.547	—	313.838	965.000	6.500.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Particulieren.	Rek. Cr. Staat
758.732	1.045.209	846.314	30.191.585	2.964.650	274.496	
801.702	1.050.126	852.548	30.570.710	2.918.106	296.832	
89.356	1.051.502	839.123	30.820.345	2.945.781	77.833	
841.180	1.147.429	1.128.456	22.690.884	2.778.856	28.861	
645.116	1.356.932	1.332.775	16.119.496	1.916.838	55.033	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560	

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE: 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van provinc. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Cr. saldi
17 Oct. '18	1.216.753	100.082	480.000	97.728	1.507.912	377.440
10 " '18	1.219.743	100.021	480.000	100.040	1.508.011	382.595
3 " '18	1.144.781	100.011	480.000	95.287	1.452.612	358.318
26 Sept. '18	1.145.778	99.982	480.000	101.783	1.452.948	365.452
18 Oct. '17	476.043	90.903	480.000	100.351	1.172.474	91.204
19 Oct. '16	352.872	76.033	480.000	39.834	828.739	110.068

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
4 Oct. '18	2.025.434	1.226.685	5.829	51.937	2.431.004
27 Sept. '18	2.020.813	1.207.445	5.829	51.363	2.349.326
20 " '18	2.023.558	1.190.072	5.829	52.481	2.295.031
13 " '18	2.024.559	1.167.218	5.829	53.173	2.245.429
5 Oct. '17	1.438.477	569.576	52.500	48.238	740.916

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dekking-percentage 1)	Percent. Goud-dekking circulatie
4 Oct. '18	2.017.023	2.310.308	78.903	49,7	50,5
27 Sept. '18	2.001.821	2.316.557	78.802	48,8	51,4
20 " '18	1.910.178	2.284.107	78.689	51,1	51,9
13 " '18	1.852.997	2.319.390	78.553	52,9	51,9
5 Oct. '17	451.413	1.489.484	61.027	69,2	76,8

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's m t inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
27 Sept. '18	741	13.253.942	1.209.884	11.411.268	1.458.875
20 " '18	741	13.270.891	1.221.481	11.587.470	1.494.830
13 " '18	734	12.960.674	1.163.163	11.315.598	1.446.947
6 " '18	735	12.999.208	1.192.072	11.368.123	1.461.373
30 Aug. '18	734	12.784.531	1.232.163	11.228.827	1.450.020

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 2 December 1918.

Indien wij de houding van de internationale beurzen in de achter ons liggende week met één enkel woord zouden moeten karakteriseeren, zouden wij zeggen, dat de markten zich algemeen in een „afwachtende” houding hebben bevonden. Dit is dan ook zeer begrijpelijk, indien men den loop der politieke gebeurtenissen, vooral in de landen der Centrale Mogendheden, beschouwt. In het kamp der Entente is men tot op dit oogenblik veel meer homogeen gestemd en, wat meer gewicht in de schaal legt, volgt men ongeveer dezelfde politiek, die gedurende den ganschen oorlog als richtsnoer aller handelingen heeft gegolden. Geen gewelddadige omwenteling heeft zich in één der landen der Entente doen gevoelen of is zelfs nog slechts „aangekondigd”, zoodat van nieuwe gezichtspunten hier op dit moment geen sprake kan zijn. Dientengevolge ziet men met groote belangstelling naar het gebeuren in Duitschland en Oostenrijk-Hongarije, wijl van hieruit wel eens een stimulans voor de eigen beurs zou kunnen uitgaan, hetzij in de eene of in de andere richting. Het einde van den oorlog tocht *op zich zelve* en ook de vreugde, die hiervan het gevolg is geweest, zijn wel reeds voor het grootste deel in het tegenwoordig koerspeil verdisconteerd, zoodat het entameeren van nieuwe affaires ten nauwste samenhangt met het opdoemen van andere vergezichten.

Ook in de landen der Centrale Mogendheden staat men echter ongeveer op dezelfde wijze tegenover de naaste toekomst. Men weet nog niet, hoe de toestanden zich zullen ontwikkelen, zoolang de strijd om de macht tusschen den linker- en rechterleugel der revolutionnaire partijen nog gaande is, zoolang voorts de vrede niet gesloten is. In het vorig overzicht stelden wij reeds in het licht, welke ontzaglijke verliezen Duitschland zich heeft te getroosten, alleen reeds door de tijdelijke bezetting van aanmerkelijke deelen van het Rijkland. Voegt men hierbij de onzekerheid betreffende de vraag, of de tijdelijke bezetting door een blijvende afscheiding zal worden gevolgd, dan begrijpt men de onzekere, apathische houding van de beurs en ziet men volkomen in, dat het verlangen naar den vrede, zij het slechts een voorloopig verdrag, volkomen gemotiveerd is. Dan toch kan men eenigszins de balans opmaken, weet men, wat men verloren en wat men behouden heeft, is men in staat te bepalen, hoe de chaos, dien de oorlog heeft veroorzaakt, op de best mogelijke wijze uit den weg kan worden geruimd en heeft men ten slotte een overzicht over de ontwikkeling der binnenlandsche machtsverhoudingen. Want het kan niet worden ontkend, dat deze in zeer groote mate afhankelijk zijn van de verhouding tot het buitenland.

Sterk komt dit thans reeds tot uiting in de politieke tweespalt tusschen Noord- en Zuid-Duitschland, welk laatste zich concilianter toont, zoowel tegenover de Entente-machten, als tegenover de door de omwenteling verdwenen staatsorde. Deze afwijkende houding heeft reeds tot gevolg gehad, dat vele effectendepôts en deposito's vanuit Berlijn en het Noorden van Duitschland overgebracht zijn naar Zuid-Duitsche bankinstellingen, wijl men verwacht, dat hier spoediger de orde zal zijn wedergekeerd, dan in het grootindustriële Noorden met zijn uiterst radicale bevolking.

Toch kan slechts van een gradueel onderscheid worden gesproken met betrekking tot het Noorden en het Zuiden van Duitschland. Als geheel heerscht nog een overgrote ongerustheid, waarvan op dit moment weliswaar niet kan worden gezegd, of zij al dan niet gemotiveerd mag worden genoemd, doch die reeds aanleiding heeft gegeven tot het voor Duitschland zeer betreurenswaardige verschijnsel van het oppotten van bankpapier. Op den duur is hiertegen geen enkele maatregel van Regeering of Rijksbank bestand. Het vasthouden der bankbiljetten kweekt een kunstmatige schaarschte aan betalingsmiddelen, welke op haar beurt weder de ongerustheid der bevolking in de hand werkt, aldus een vicieuze cirkel scheppend, die slechts door een klaar begrip en saamhoorigheid der bevolking te verbreken is. Welk een omvang het vasthouden der biljetten heeft genomen, moge blijken uit een mededeeling van den voorzitter der Centrale Commissie van de Rijksbank, President Havenstein. Deze deelde mede, dat in het tijdsverloop tusschen 21 Oct. en 23 Nov. van dit jaar de gezamenlijke circulatie van papiergeld met het geweldige bedrag van Mk. 2095,50 miljoen is gestegen tot Mk. 28.017,9 miljoen, tegenover slechts een bedrag aan nieuw geld van Mk. 481,3 miljoen in de overeenkomstige periode van het vorig jaar. Daarnaast moest ter leniging van het tekort aan betalingsmiddelen worden overgegaan tot het in om-

loop brengen van de pasmunt, die de Rijksbank geleidelijk had verzameld, zoodat het totaalbedrag van deze munten teruggang van Mk. 112 miljoen tot 20,3 miljoen Mark. Deze enorme cijfers geven echter nog niet eens een juist beeld van het totaalbedrag der in circulatie gebrachte betalingsmiddelen; er is n.l. ook nieuw geld geschapen door het vervroegde betaalbaar stellen van de coupons der oorslogsleeningen, benevens door de uitgiffen van de Privatbanknoten en van de verschillende gemeenten. In totaal is er op deze wijze in het hierboven gereleveerde tijdsverloop voor rond Mk. 5 miljard aan nieuwe betalingsmiddelen in omloop gebracht.

Doch ook in het buitenland maakt men zich reeds in verschillende kringen ongerust betreffende de blijvende solvabiliteit van den Duitschen Staat. Dit blijkt uit het opzegen van sommige credieten (met name vanuit Zwitserland), die eertijds waren afgesloten tegenover de levering aan Duitschland van diverse export-artikelen. Men taxeert het gezamenlijk bedrag dezer buitenlandsche credieten op 3 miljard Mark en waar vele, vooral van de laatste tijden, zijn afgesloten in de munt van het credietgevende land, zou een afgeheele opvraging voor Duitschland een geweldig verlies kunnen medebrengen. Inmiddels is het voorloopig onmogelijk om directe betaling te vorderen, daar zeer vele credieten zijn opgenomen voor een bepaalden termijn, waarvan de expiratie in ieder geval eerst afgewacht dient te worden.

Het spreekt vanzelf, dat onder deze omstandigheden de beurs te Berlijn geen al te vroolijk beeld te aanschouwen heeft gegeven. Al was op sommige dagen de stemming wel iets beter te noemen, over het geheel was de houding uiterst apathisch. Kooporders van eenigen omvang zijn nog steeds niet te bespeuren en de weinige handel, die voor aandeelen te constateeren valt, wordt slechts in het leven geroepen door aanbod van beangste houders en door dekkingsbehoefte van contramine-posities. De in deze kolommen vaak gereleveerde index-cijfers geven dan ook thans wederom een verlaging te aanschouwen; de 24 aandelen der „variabele” markt zijn teruggegaan tot 167 pCt. (tegen een gemiddelden hoogsten koers van 278 pCt. op 31 December 1917) en de 10 soorten der „eenheids”-markt reageerden tot 210 pCt. (tegen een gemiddelde van 445 pCt. op 31 December 1917).

Op deze matte houding hebben slechts de in buitenland-sche valuta betaalbaar zijnde staatsfondsen een uitzondering gemaakt. De stage teruggang van de Deutsche valuta in het neutrale buitenland maakt natuurlijk een verkoop aldaar van Braziliaansche, Mexicaansche, Argentijnsche, Japansche, e. d. waarden tot een voordeelige transactie en de hier genoemde obligaties hebben dan ook in de berichtsperiode een aanmerkelijke koersverbetering kunnen behalen.

Ook de beurs te Weenen is uiterst ongeanimeerd gestemd gebleven. Naast de onzekere verhoudingen en toekomstverwachtingen hebben ook de zeer ingrijpende belastingvoorstellen van den Duitsch-Oostenrijkschen Staatssecretaris van Financiën deprimeerend gewerkt. Evenals te Berlijn, zijn ook hier de koersen van de gedurende den oorlog tot groote hoogte opgevoerde aandelen met meer dan de helft gedaald en nog komen er voortdurend verkooporders aan de markt van personen, die er de voorkeur aan geven, thans een zeer aanmerkelijk verlies te realiseeren, dan het risico van verdere reactie als gevolg van drastische belastingpolitiek of van experimenten op het gebied van socialiseering der bedrijven te dragen.

Op te merken valt hierbij, dat ook bankaandelen uitermate sterk in reactie zijn; koersteruggangen van 40 tot 150 pCt. zijn hier te constateeren. Ook aandelen der Boheemsche Banken, die aanvankelijk sterk gezocht waren, hebben zich aan de algemeene beweging niet kunnen onttrekken. Naast deze aandelen hebben petroleumwaarden, eveneens door een groote reactie, de aandacht op zich gevestigd.

De beurzen in de landen der Entente bieden niet veel gelegenheid tot releveering van bijzondere voorvallen. De markt te Parijs is bij voortdurende vast gestemd gebleven; langzamerhand begint ook de provincie meer aan het zakenleven deel te nemen, hetgeen een gunstigen invloed op de omzetten heeft uitgeoefend. Staatsleeningen bleven vast.

Ook te Londen was de algemeene tendens gelijkloovend. Voor aandelen van binnenlandsche spoorwegondernemingen bestond goede vraag.

Te New York was de tendens voor industrie-aandelen niet onverdeeld gunstig, in verband met het continuereen door de Regeering van het intrekken van reeds geplaatste orders. Wij stelden reeds hier ter plaatse in het licht, dat

de contracten in dit opzicht met de beperkende bepaling van het recht van annulering in geval van vrede waren opgemaakt, doch het is begrijpelijk, dat de meeste fabrieken hierop niet hadden gerekend. De uitkomsten van verschillende bedrijven zullen dan ook vermoedelijk wel deze teleurstelling en schadepost in hun komende balans en weerspiegelen. Met dit feit houdt de beurs thans reeds rekening en verdisconteert het in de koersen, die voor de hoofsoorten eenige procenten hebben gereageerd. Daarentegen bestond er vrij goede belangstelling voor spoorwegwaarden met het oog op de verwachting, dat thans de eigendommen binnen afzienbaren tijd aan de aandeelhouders teruggegeven zullen worden. Ook Marinewaarden bevonden zich op sommige dagen in het centrum van den handel. Het schijnt der Amerikaanse Regeering ernst te zijn, zich ook in de toekomst als zeevarende natie niet slechts te willen handhaven, doch een eerste plaats te willen innemen. In verband hiermede heeft zij den verkoop van een belangrijke tonnage der Marinetrust aan de Engelsche Regeering verboden en tegelijkertijd verklaard bereid te zijn, zelve het bod dier Regeering over te nemen. Naar verluidt, heeft de directie der Marinetrust in deze transactie toegestemd, waardoor zij de beschikking verkrijgt over ruime contanten. Afgewacht dient te worden op welke wijze deze productief gemaakt zullen worden; inmiddels echter heeft de beurs de bestuursgestie beantwoord met een scherpe koersverheffing der betrokken aandelen.

Vermelding verdient hier nog het feit, dat in Amerika een corporatie is opgericht, het „Committee of Foreign Securities”, dat een ongeveer gelijke taak zal hebben als de Engelsche „Council of Foreign Bondholders”. In verband met het groote belang, dat de Vereenigde Staten gedurende den oorlog hebben verkregen bij staatsfondsen van vreemde mogendheden, is de oprichting van een dergelijk instituut volkomen te begrijpen. Ter gelegenheid van de stichting van het comité is bekend gemaakt, dat bij het uitbreken van den oorlog ongeveer 4000 millioen dollar Amerikaanse papieren zich in buitenlandse handen hebben bevonden, waarvan thans circa 3000 millioen dollar zijn teruggekocht. Daarenboven heeft de Amerikaanse Regeering 6000 millioen dollar en het Amerikaanse particuliere kapitaal 1500 à 2000 millioen dollar aan het buitenland uitgeleend. Het comité staat onder leiding van de Investment Bankers' Association, terwijl de groote emissiehuizen (in tegenstelling met Engeland) er hun vertegenwoordiging in vinden.

Te o n z e n t was de houding van staatsfondsen voor de binnenlandsche soorten vrijwel ongewijzigd. Eenige afbrokkeling viel waar te nemen in verband met de op handen zijnde nieuwe emissie van Regeeringswege, doch het aanbod vond tegen den eenigszins verlaagden koers grif plaatsing. Van de buitenlandsche soorten waren in aansluiting aan de betere tendenzen te Londen en te Berlijn Braziliaansche en Mexicaansche fondsen vast van toon. Oostenrijksche Kronenrente varieerde in overeenstemming met den koers der desbetreffende valuta. Voor Russische staatsfondsen, die gedurende de berichtperiode zeer kalm van toon zijn gebleven, ontstond heden groote belangstelling in verband met een bericht, dat de voorloopige Regeering te Omsk zich bereid zou hebben verklaard de betaling van alle Russische schulden, benevens van de opgelopen rente, weder ter hand te nemen. Hoewel zonder eenigen twijfel mag worden aangenomen, dat het dezer Regeering ernst is met haar woorden en haar voornemens, mag toch gerechte twijfel aan de uitvoerbaarheid rijzen, zoolang de machtsmiddelen van den Staat zich in handen eener andere Regeering bevinden. Inmiddels verlaten Russische staatsfondsen de berichtperiode in opgewekte stemming.

	26 Nov.	29 Nov.	2 Dec.	Rijzing of daling.
4 1/2 % Ned. W. Sch. 1916	88 15/16	88 10/16	89 3/4	+ 1 5/16
4 % „ „ „ 1916	82 3/16	82	82	- 3/16
3 1/2 % „ „ „	69 7/8	69 15/16	69 15/16	+ 1/16
3 % „ „ „	64	63 29/32	64	+ 1/32
2 1/2 % Cert. N. W. S.	55 1/4	54 11/16	54 13/16	- 7/16
5 % Oost-Indië 1915	93 3/8	93 1/2	94 1/4	+ 7/8
4 % Hongarije Goud	37	36 1/2	35 1/16	- 1 15/16
4 % Oostenr. Kronenrente	27 5/16	29 1/8	29 3/8	+ 2 1/16
5 % Rusland 1906	40 7/8	40 1/2	42	+ 1 1/8
4 1/2 % Iwangerod Domb... 35	35	35	35 1/8	+ 1/8
4 % Rusland Cons. 1880..	33 1/16	34 7/8	35 1/8	+ 2 1/16
4 % Oost. bij Hope & Co....	34 1/4	35	35 11/16	+ 1 7/16
4 % Serv. 1895	51	50	50 7/8	- 1/8
4 1/2 % China Goud 1898 ..	65 1/8	65 1/8	65 1/8	—
4 % Japan 1899	51	51	51	—
4 % Argentinië Buitenl..	64 7/8	64 7/8	—	—
5 % Brazilië 1895	69	68 7/8	69	—
5 % „ 1913	64	64	64	—

De locale markten hebben een zeer oninteressant beeld te aanschouwen gegeven. De omzetten waren nergens van beteekenis te noemen, in verband waarmee de fluctuaties ook slechts uiterst gering zijn gebleven. Sommige afdelingen waren zoo goed als verlaten, hetgeen met name van de *tabaksmarkt* moet worden getuigd. Daarentegen kon voor *rubberwaarden* op sommige dagen wel eenige interesse worden geconstateerd, hetgeen dan gepaard ging met een geringe verheffing van het koerspeil. Gewoonlijk echter kon zich deze verbetering den volgenden dag niet handhaven, zoodat het algemeen niveau dan ook slechts weinig verschillen met dat van de vorige week te aanschouwen geeft.

Ook voor de *cultuurmarkt* bestond slechts matige belangstelling. De hoofsoorten, als Handelsvereeniging „Amsterdam” en Cultuur-Maatschappij der Vorstenlanden bleven ongeveer op dezelfde hoogte; in de overige waarden ging slechts sporadisch iets om.

	26 Nov.	29 Nov.	2 Dec.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	184 3/4	184 3/4	184 3/4	—
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	170 1/2	173 1/2	173 1/4	+ 2 3/4
Rotterd. Bankvereeniging ..	140 3/4	140 3/4	140	- 3/4
Amst. Superfosfaatfabriek..	164 1/4	164 1/2	161 1/2	- 3
Van Berkel's Patent	131	135	135	+ 4
Insulinde Oliefabriek	216 1/2	222 1/2	217 1/2	+ 1
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	101 1/8	101 1/8	101 1/4	+ 1/8
Ned. Scheepsbouw-Mij.	169 1/2	170	171 1/4	+ 1 3/4
Philips' Gloeilampenfabriek	381 1/2	378 3/4	379	- 2 1/2
R. S. Stokvis & Zonen	439	459	469	+ 30
Vereenigde Blikfabrieken ..	140	134	134	- 6
Compania Mercantil Argent.	217	217 1/2	215 1/4	- 1 3/4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	136 3/4	139 9/16	139 3/4	+ 3
Handelsver. Amsterdam....	365 1/2	370	370	+ 4 1/2
Holl. Transatl. Handelsver.	140	140	140	—
Linde Teves & Stokvis	200	205	205	+ 5
Van Nierop & Co's Handel-Mij	170	173 1/2	172	+ 2
Tels & Co's Handel-Mij	157	154 1/4	154 1/4	- 2 3/4
Gecons. Holl. Petroleum-Mij	219 1/4	224 1/4	228 1/4	+ 9
Kon. Petroleum-Mij.	404	415 1/2	415 1/2	+ 11 1/2
Orion Petroleum-Mij.	95 1/2	95 1/2	—	—
Steauna Romana Petr.-Mij..	158 1/2	165 1/2	170	+ 11 7/8
Amsterdam-Rubber-Mij....	171 1/4	174 1/2	174	+ 2 3/4
Nederl.-Rubber-Mij.	101 1/4	102 1/4	104	+ 2 3/4
Oost-Java-Rubber-Mij.	211	215	217	+ 6
Deli-Maatschappij	485	485	485	—
Medan-Tabak-Maatschappij..	205	207 1/2	208	+ 3
Senembah-Maatschappij....	445 1/2	445	447	+ 1 1/2

Zoo bleef de afdeling voor *bankaandelen*, welke met name voor die der Indische Banken wel eens levendig kan zijn, eveneens zeer gereserveerd. In hoofdzaak was de stemming aan onze beurs dan ook gelijk aan die der internationale markten; ook hier gaf men er de voorkeur aan den naasten loop der gebeurtenissen af te wachten.

Alleen de *petroleumafdeling* maakte door groote omzetten op enkele dagen een uitzondering op den algemeenen regel. Nochtans konden koersen geen groote variaties aantoonen. De grondstemming is echter vast gebleven.

De *scheepvaartmarkt* sloot zich geheel aan de algemeene opvatting aan. Echter was hier eerder een lichte neiging tot reactie merkbaar, die zich echter niet kon doorzetten bij gebrek aan aanbod van beteekenis.

	26 Nov.	29 Nov.	2 Dec.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	384 1/2	391	388 1/2	+ 4
„ „ „ „ gem. eig.	365	376 1/2	373 3/8	+ 8 3/8
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij ..	275	275	275	—
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	171 1/2	171 1/2	172	+ 1/2
Hollandsche Stoomboot-Mij..	208	212	209 1/2	+ 1 1/2
Java-China-Japan-Lijn	282 1/4	286 1/2	288 1/2	+ 6 1/4
Kon. Hollandsche Lloyd	169	171	174 1/4	+ 5 1/4
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	229 1/2	234	236 1/2	+ 7
Kon. Paketvaart-Mij.	241 1/2	242 1/2	243 1/2	+ 2
Maatschappij Zeevaart	324	319	316	- 8
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	242 3/4	246 3/8	248 1/2	+ 5 3/4
Nievelt Goudriaan	466	465	466	—
Rotterdamsche Lloyd	276 1/4	282	281 1/2	+ 5 1/4
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	380	346	346	- 34
„ „ „Nederland” ..	269 1/2	277	278 1/2	+ 9
„ „ „Noordzee” ..	194 3/4	200	203	+ 8 1/4
„ „ „Oostzee”	370	359 3/4	358	- 12

De *Amerikaansche markt* was stil; de aandacht concentreerde zich op Marinewaarden, die ook hier een sensationele rijzing te aanschouwen hebben gegeven, hetgeen in de hand is gewerkt door het bestaan van een vrij omvangrijke baaispartij aan de Amsterdamsche beurs. Tegen het slot

der berichtsperiode daalde echter de belangstelling eenigszins.

	26 Nov.	29 Nov.	2 Dec.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	72	72 1/2	73 1/10	+ 1 1/10
Anaconda Copper	138 1/8	142 1/2	144	+ 5 7/8
Un. States Steel Corp.	87 1/10	87 3/4*	87 5/10	+ 7/8
Atchison Topeka	90 9/10	91 1/8	92 1/4	+ 1 1/10
Southern Pacific	92 3/10	92 9/10	94	+ 1 1/10
Union Pacific	130 1/8	132 5/8	134 7/8	+ 4 3/4
Int. Merc. Marine afgest.	27 1/32	31 7/16	30 9/16	+ 2 3/162
" " " " prefs.	106	118 5/16	117	+ 11

* ex dividend.

Geld op prolongatie is veel gemakkelijker geworden; de notering varieerde tusschen 3 en 3 1/2 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 2 December 1918.

Sedert de wapenstilstand gesloten is zijn twee voor den graanhandelaar belangrijke vragen op den voorgrond gekomen. In hoeverre zal binnen afzienbaren tijd de handel weder zijne vroegere taak kunnen opvatten en welke invloed zal op de graanmarkten worden uitgeoefend door de omstandigheid, dat nu ook weldra de centrale rijken weder hunne tekorten uit de voorraden der overzeesche uitvoerlanden zullen kunnen dekken. Het schijnt namelijk wel vast te staan, dat de geallieerde landen en de Vereenigde Staten besloten hebben, aan Duitschland en Oostenrijk den invoer van eenige voedingsartikelen, waaronder graan, toe te staan. Gedurende den oorlog hebben wij in deze weekberichten weinig aandacht gewijd aan de graanoogsten en -markten in de Centrale rijken. Hunne beteekenis voor de internationale graanmarkt was tijdelijk uitgeschakeld, doch wij zullen ons in het vervolg ook van de oogsten en behoeften dier landen weder meer rekenschap moeten geven. Rusland mag waarschijnlijk voorloopig nog buiten beschouwing worden gelaten, daar alle berichten er op wijzen, dat daar van uitvoer nog langen tijd geen sprake zal zijn. Wel wordt beweerd, dat in de Oekraïne nog veel graan voorhanden zou zijn, en dat te Odessa zelfs reeds stoomschepen met graan zouden worden beladen, doch geloofwaardig ziet dat bericht er niet uit.

De vooruitzichten voor een spoedig volledig herstel van

den internationalen graanhandel schijnen niet gunstig. Bij de geallieerden en de Vereenigde Staten van Amerika schijnt het voornemen te bestaan, de verdeling der graanoverschotten, die gelukkig in zoo grooten omvang in vrijwel alle belangrijke uitvoerlanden (behalve Rusland en Roemenië) aanwezig zijn, nog geruimen tijd te centraliseren en de leiding dier distributie te laten berusten bij internationale lichamen, waarin nu misschien ook de neutralen, die graaninvoer noodig hebben, vertegenwoordigd zullen worden. De wenschelijkheid om in sommige uitvoerlanden, zooals Argentinië, prijsopdriving tegen te gaan en aan den anderen kant voldoende rekening te houden met den hoogen prijs, die in de Vereenigde Staten den boeren is gegarandeerd voor hunne tarwe, leidt tot de erkenning, dat zulk eene algemeene organisatie der graandistributie aanbeveling verdient. Ook eene goede regeling der voorziening van Duitschland en Oostenrijk zoude anders zeer bezwaarlijk zijn.

Voor de gegarandeerde hooge tarweprijs in Amerika zal zeker het zijne bijdragen tot uitvoering der plannen voor zulk eene organisatie. De voor den nieuwen oogst met wintertarwe bezaaide oppervlakte in de Vereenigde Staten bedraagt weder minstens 10 pCt. meer dan in het vorige seizoen. Het ligt voor de hand, dat de zekerheid van een hoogen prijs in 1919 in niet geringe mate tot die uitbreiding heeft bijgedragen. Voor de zomertarwe is eene dergelijke vermeerdering te verwachten, vooral wanneer misschien binnen enkele maanden mocht blijken, dat de vrede lagere graanprijzen in de uitvoerlanden met zich brengt. Reeds wordt van verschillende, ook officieele Amerikaansche, zijden gewezen op het gevaar, dat in verdere sterke uitbreiding der Amerikaansche tarweproductie ligt. Niet slechts kan die geschieden ten koste van de productie van voergranen en daardoor van de vleesch- en vetproductie, doch vooral brengt zij het gevaar van groote financiële verliezen met zich voor de Amerikaansche Regeering, die immers den verbouwers zulk een hoogen prijs heeft gegarandeerd.

Centralisatie der voor de invoerlanden beschikbare tarwe met vaststelling der prijzen, waarvoor die landen hunne behoeften kunnen dekken, zou zulke verliezen kunnen voorkomen.

Wij vreezen, dat het nog geruimen tijd zal duren, vóór de internationale graanhandel zijne onafhankelijkheid zal hebben herkregen en vinden die opvatting bevestigd in berichten uit Noord-Amerika en Engeland. Wel meenen wij te mogen aannemen, dat hem spoedig binnen de grenzen der

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Lijnzaad Febr.
30 Nov. '18	226	127 1/4	72 7/8	12,—	5,60	19,40
23 " '18	226	124 1/2	73 3/4	11,80	5,60	20,65
30 Nov. '17	220	123	71 3/4	11,70 ^{a)}	7,95	14,95
29 Nov. '16	168 1/4	89	53 3/8	13,85	9,30	23,50 ¹⁾
30 Nov. '15	105	64	41 1/4	9,30 ^{a)}	5,—	12,20
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 3/8 ¹⁾	36 1/2 ¹⁾	9,40 ^{a)}	5,38 ^{a)}	13,70 ^{a)}

¹⁾ per Dec. ^{a)} per Sept. ^{b)} per Jan.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	2 Dec. 1918	25 Nov. 1918	2 Dec. 1917
Tarwe (inlandsche)	25,— ¹⁾	25,— ¹⁾	—
Rogge (70 Kg. natuur gew.)	28,50 ¹⁾	28,50 ¹⁾	—
Mais (La Plata)	—	—	380,— ¹⁾
Gerst (60 Kg. natuur gew.)	20,— ¹⁾	20,— ¹⁾	—
Haver (inlandsche)	23,— ¹⁾	23,— ¹⁾	—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	35,— ¹⁾	35,— ¹⁾	26,— ¹⁾
Lijnzaad (inlandsch)	40,— ¹⁾	40,— ¹⁾	—

¹⁾ Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	24—30 Nov. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdvak 1917	24—30 Nov. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdvak 1917	1918	1917
Tarwe	7.160	16.204	253.376	—	2.920	38.227	19.124	291.603
Rogge	—	—	8.465	—	—	—	—	8.465
Boekweit	—	—	2.314	—	—	—	—	2.314
Mais	—	—	114.637	—	4.590	80.134	4.590	194.771
Gerst	—	—	30.600	—	—	11.886	—	42.486
Haver	—	—	12.399	—	—	27.269	—	39.668
Lijnzaad	—	—	8.322	—	—	7.560	—	15.882
Lijnkoek	—	—	34.078	—	—	27.985	—	62.063
Tarwemeel	—	756	19.988	—	6.068	3.051	6.824	23.039
Andere meelsoorten	—	19.716	—	—	4.286	—	24.002	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe	8.409	378.603	420.026	—	—	—	378.603	420.026
Mais	—	90.191	28.629	—	—	—	90.191	28.629
Rogge	—	5.174	13.738	—	—	—	5.174	13.738
Tarwemeel	—	68.918	6.962	—	8.807	—	77.725	6.962
Gerst	—	25.670	667	—	—	—	25.670	667
Andere meelsoorten	—	43.254	—	—	9.510	—	52.764	—

internationale regelingen weder eene meer belangrijke rol zal worden toebedeeld dan hij gedurende de laatste oorlogs-jaren heeft kunnen vervullen.

Nog steeds bestaat algemeene eenstemmigheid over den zeer grooten en alleszins voldoende omvang der beschikbare hoeveelheden tarwe. Wanneer de geschatte behoeften van Duitschland en de Oostenrijksche landen worden meegeteld, Rusland buiten beschouwing wordt gelaten en zelfs aangenomen wordt, dat Roemenië, Bulgarije, Servië en Turkije eerder eenigen invoer zullen behoeven dan, zooals van ouds, als uitvoerland optreden, zal voor 1918/1919 overvloedig tarwe aanwezig zijn in Noord- en Zuid-Amerika en Australië. Er bestaat eenige kans, dat Britsch-Indië als tarwe-leverancier nauwelijks in aanmerking zal komen, omdat daar langdurige droogte den oogst in gevaar brengt.

Minder zekerheid schijnt te bestaan omtrent voldoende beschikbare hoeveelheden veevoeder. Gedurende de oorlogs-jaren is speciaal de verbouw van tarwe alom aangemoedigd, doch voor voedergranen is dat nauwelijks het geval geweest. Wel is in Argentinië veel mais aanwezig, terwijl ook de Vereenigde Staten een bevredigenden oogst hebben en ook over de havervoorraden niet te klagen valt, doch van een overvloed als van tarwe is voor deze graansoorten geen sprake. Groote tekorten aan veevoeder zullen aan te vullen zijn, vooral in de Centrale rijken. Ook in Engeland echter heeft men reeds langen tijd met groote schaarschte aan veevoeder te worstelen gehad, evenals in de neutrale landen. Voor voedergraan schijnt dus ook de misschien niet voldoende voorraad voor eene internationale distributie-organisatie te pleiten.

De prijzen van mais en haver zijn aan de Noord-Amerikaansche markten in de afgelopen week gestegen; klaarblijkelijk tengevolge van de verwachting van meerderen uitvoer van veevoeder na den oorlog en van levendige vraag naar veevoederproducten. In Argentinië schijnt men nog geen voldoende vermeerdering der uitvoermogelijkheid te verwachten. Wel is reeds bericht, dat 50.000 ton scheepsruimte door de geallieerden is afgezonden ter belading met mais in Argentinië, doch in de afgelopen week zijn de prijzen van mais en lijnzaad er niet onbelangrijk gedaald. De tarweprijs bleef vrijwel onveranderd. Voor lijnzaad is de daling blijkbaar het gevolg van den goeden stand van den Argentijnschen oogst en de verwachting, dat de Vereenigde Staten met behulp van Canada in een groot gedeelte hunner behoefte zullen kunnen voorzien.

Oogstberichten uit alle uitvoerlanden behalve Britsch-Indië en ook uit West-Europa luiden gunstig.

Nederland. Sedert onze vorige berichten valt geen nieuws te melden over de uitvoering der met betrekking tot den graaninvoer van ons land reeds genomen en spoedig te verwachten besluiten.

SUIKER.

Met het binnenhalen van den Bietooft ondervindt men in Duitschland nog steeds groote belemmering wegens gebrek aan arbeidskrachten en trekvee. Slechts weinige fabrieken werken op volle kracht. Men verwacht daarom eene lange campagne en dientengevolge achteruitgang van het rendement. Nu geen suiker meer voor de oorlogs-industrie (ontploffbare stoffen) benodigd is zal voor de binnenlandsche consumptie in Duitschland gaandeweg meer suiker beschikbaar komen. Uit Oostenrijk zijn geen nieuwe berichten binnen gekomen betreffende den bietooft.

Engeland publiceert de volgende voorraden in de drie voornaamste havens op 16 November gedurende de laatste drie jaren:

	1918	1917	1916
Londen	179.831	57.097	43.806 tons
Liverpool	77.382	59.709	712 "
Clyde	69.809	35.037	6.456 "
Totaal	327.522	151.843	50.974 tons

Willett & Gray maken de volgende ramingen bekend van den Amerikaanschen oogst en vergeleken met de opbrengst der voorafgaande drie jaren:

	1918/19	1917/18	1916/17	1915/16
Cuba	3.600.000	3.446.000	3.023.720	3.007.915 tons
Porto Rico ..	420.000	405.174	448.567	431.235 "
Hawii	550.000	510.000	575.510	529.895 "
U.S. Biet....	635.000	682.867	734.577	779.756 "

Java meldt verdere afdoeningen van witte suiker tot ongeveer f 13,— oogst 1918 en verkoopen van Muscovados tot prijzen van f 11½ tot f 12,— oogst 1919. De afscheppingen gedurende October bedroegen 140.000 tons tegen 145.000 tons verleden jaar, waardoor de afscheppingen sedert begin Mei gebracht worden op 783.560 tons tegen 659.454 tons in 1917.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 31 October 1918.

De positie van Amerikaansche katoen, voor zoover dit de Liverpoolmarkt betreft, toont weinig verandering, hoewel prijzen voor October-levering iets vaster zijn. De laatste stijging in Amerika heeft ook niet lang geduurd, daar de opbrengst van den oogst door de afwezigheid van vorst nogal schijnt mee te vallen, terwijl men tevens een afname van het verbruik verwacht. Egyptische katoen is onveranderd, maar Oost-Indische is lager, niettegenstaande de kleine voorraden.

De garenmak is zeer lusteloos met dalende prijzen. Enkele Amerikaansche garens zijn ongeveer 3 d. per pond gedaald, doch dit schijnen wel uitzonderingen te zijn. Spinners zijn over het algemeen goed bezet en voelen er niet veel voor lagere prijzen te accepteren. Hier en daar hoort men nog van spinnerijen, die eenige dagen stil staan wegens gebrek aan ruwe katoen. Over het algemeen zijn voorraden van garens wel wat grooter nu de weverijen een week stil hebben gestaan, terwijl deze ook zoo weinig mogelijk koopen. Er is dan ook weinig vraag voor directe levering en op de geheele markt gaat bijna niets om. Ook voor export worden geen zaken gedaan, terwijl fabrikanten voor bundelgarens nog voor maanden bezet zijn en dus liever de markt nog eens afwachten. Egyptische garens zijn zeer vast en de fijnere nummers zijn zelfs nog in prijs gestegen.

De doekmarkt blijft vast doch kalm. Door de schaarschte aan ruwe katoen is de productie de laatste maanden zeer ingekrompen, maar er zijn nu al vooruitzichten, dat men spoedig weer vollen tijd zal kunnen werken. Exporteurs plaatsen geen nieuwe orders en wachten voorloopig de ontwikkeling der politieke omstandigheden af. Er is ook weinig vraag van de groote markten in het Verre Oosten en de enkele zaken, die nog tot stand komen, zijn voor Regeeringsleveringen of voor de binnenlandsche behoefte. Fabrikanten zijn over het algemeen goed bezet en niet genegen lang vooruit te verkoopen.

Manchester, d.d. 7 November 1918.

Amerikaansche katoen was bij de maandwisseling wat flauwer, doch prijzen hebben sedert weer iets gereageerd. De markt is nu bepaald vaster, ook in verband met de betere stemming op de Stock Exchange. Egyptische katoen wordt weinig gevraagd en prijzen zijn onveranderd.

De garenmak is zeer lusteloos. Fabrikanten brengen nog steeds geen orders en er gaat absoluut niets om. Spinners voelen weinig lust om hun noteringen te verlagen, doch indien men werkelijk koopen wil, kan men wel goedkoop slaan. Men klaagt zeer over de schaarschte van de betere katoensoorten, waardoor het voor spinners moeilijk is de kwaliteit van hun garens op peil te houden. Er wordt nog al garen uit ouden voorraad aangeboden, waardoor de markt gedrukt wordt en zijn prijzen van cops over het algemeen circa 3 d. per pond lager. In bundels is minder aanbod, doch Amerikaansche getwijnde garens zijn zeer flauw en in sommige soorten zelfs 5 à 6 d. per pond lager. Zoo lang de vraag naar garens niet beter wordt, zal men waarschijnlijk nog wel lagere prijzen moeten verwachten. Egyptische garens blijven vast, hoewel ook spinners daarvan wel tot eenige concessies bereid zijn.

De doekmarkt is zeer kalm en er gaat slechts weinig om, daar koopers algemeen lagere prijzen verwachten. Fabrikanten zijn echter vrij vasthoudend, omdat zij in de tegenwoordige onzekere omstandigheden liever niet vooruit verkoopen, vooral in verband met de verwachte loonsverhogingen. De berichten uit Calcutta en Shanghai wijzen op groote verkoopen uit de daar aanwezige voorraden, hoewel er nog geen nieuwe orders voor deze markt komen. Daar voorraden op de overzeesche markten over het algemeen niet groot zijn, verwacht men toch wel meer vraag, zoodra de politieke toestanden wat meer normaal zijn. Ook het binnenland koopt slechts weinig, hoewel men daar spoedig goederen voor het voorjaarsseizoen noodig zal hebben.

	Liverpoolnoteringen	24 Oct.	Loco Prijzen	31 Oct.	7 Nov.
F. G. F. Sakellaridis.....		29,40	29,40	29,40	
G. F. No. 1 Oomra		18,25	17,75	17,90	
		Zilver- en	Oostersche	koersen	
		24 Oct.	31 Oct.	7 Nov.	
T. T. op Indië		1/6	1/6	1/6	
T. T. op Hongkong		3/3¼	3/3¼	3/3¼	
T. T. op Shanghai		5/1½	5/1½	5/1½	

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	2 Dec. '18	25 Nov. '18	18 Nov. '18	3 Dec. '17	2 Dec. '16
New York voor Middling ..	28,10 c ¹⁾	29,75 c	29,90 c ²⁾	30,55 c	20,15 c
New Orleans voor Middling	28,75 c ¹⁾	29,75 c	29,75 c ²⁾	29,— c	19,88 c
Liverp. v. Good Midd. Texas ..	22,17 d	22,48 d	22,33 d	23,— d ³⁾	12,21 d ⁴⁾

¹⁾ 30 Nov. '18 ²⁾ 16 Nov. '18 ³⁾ Good Middling Amer.
⁴⁾ 1 Dec. '16 Middling Amer.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '18 tot 29 Nov. '18	Overeenkomstige perioden	
		1917 ¹⁾	1916
Ontvangsten Gulf-Havens..	2140	2865	4013
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1282	1767	1175 c
„ „ 't Vasteland.			1018
„ „ Japan etc...			200

¹⁾ tot 30 November.

Voorraden in duizendtallen	29 Nov. '18	30 Nov. '17	30 Nov. '16
Amerik. havens.....	1407	1173	1497
Binnenland.....	1270	1042	1266
New York	?	?	144
New Orleans	?	?	444
Liverpool	266 ¹⁾	?	712

¹⁾ 30 November '18.

RUBBER.

De stemming was in de afgelopen week eerst wat flauwer, maar de laatste dagen vast. De prijzen toonden kleihe schommelingen, maar sluiten toch ongeveer als vorige week. einde voorafgaande week

Prima Crêpe loco/Dec.....	2/5	2/5
„ „ Jan./Juni ..	2/4 ^{3/4}	2/5
smoked Sheets 1 d. minder.		1 d. minder.
Hard cure fine Para.....	2/10 ^{1/2}	2/10 ^{1/2}

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.:

Sinds ons laatste marktbericht is er in de wereld veel veranderd, doordien de wapenstilstand gesloten en de vrede spoedig in 't zicht is. Een en ander is van beduidende invloed op de huiden- en looistoffenmarkt. Wel zal voorloopig de regeling nog in handen der geassocieerden zijn, maar daar wij de overtuiging hebben, dat het „Agreement” te Londen met Nederland geregeld is, zullen in ons land spoedig de vereischte looimiddelen zijn, zoodat wederom geregeld gewerkt zal kunnen worden.

De buitenlandsche huidenmarkt is overal vast en zijn verkoopters zeer gereserveerd. Vermoedelijk zullen er voorloopig geen beduidende partijen exotische huiden aan de markt komen, doch de kans is groot, dat in afzienbaren tijd, de huiden door Holland gekocht en betaald, in New York, spoedig verscheept zullen worden.

Inlandsche huiden zonder nieuwe gezichtspunten. De Hollandsche huiden aan maximumprijzen zijn in 't algemeen de goedkoopste van de geheele wereld, zoodat die geregeld opgeruimd worden en in handen der Nederlandsche lederfabrikanten komen.

Kalfsvellen met meer vraag voor 't buitenland, doch worden hogere prijzen niet ingewilligd. De Nederlandsche fabrikanten koopen slechts kleine partijen.

Paardehuiden. Daar van Regeeringswege opdracht is gegeven tot het slachten van 35.000 paarden, zullen de huiden, daarvan afkomstig, grif afname vinden. Het leder daarvan is hier meer gewild dan het leder van kalfsvellen.

Looistoffen worden voldoende aangeboden, doch uitsluitend af plaats van herkomst met directe betaling, kosten van opslag, enz. voor rekening van koopers. Quebrachö extract zeer vast.

Rotterdam, 30 November 1918.

PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review”

van 25 October, 2, 9, en 16 November 1918).

Londen. De prijzen voor geraffineerde petroleum bleven

gedurende de laatste vier weken op hetzelfde niveau gehandhaafd, n.l.:

Water White 1 s. 11^{1/4} d. per gallon.
Standard White.. 1 s. 10^{1/4} d. „ „

Deze prijzen moeten voor Schotland en Ierland met 1 d. per gallon worden verhoogd.

Tot 8 November waren de prijzen voor smeerolie:

American pale £ 38—47
American red £ 41—48
American filtered cyl. £ 53—68
American dark cylinder £ 40—46

Door het dalen der assurantie-premies zijn deze prijzen in de week van 8 op 15 November met 10 s. achteruitgegaan.

De prijzen voor benzine hebben geen verandering ondergaan.

No. 2 3 s. 8 d.
No. 3 3 s. 7 d.

Deze prijzen dienen voor Schotland en Ierland met 1 d. per gallon verhoogd te worden. Naar alle waarschijnlijkheid zal in deze noteering voor het volgend jaar wel geen verandering komen.

De bepalingen voor den terpentijnhandel hebben geen verandering ondergaan, zoodat consenthouders verplicht zijn hun behoeften voor de helft met Amerikaansche en voor de helft met Fransche terpentijn te dekken. De prijs bedraagt £ 105 per ton „ex wharf” Londen.

De prijs voor stookolie is £ 14 per ton „ex wharf” gebleven.

Er worden lagere prijzen voor paraffine verwacht, die echter tot dusverre niet verwezenlijkt zijn. De loopende prijzen varieeren naar gelang van het smeltpunt van 10^{1/2} d.—1 s. per lb.

Liverpool. Amerikaansche lampolie gaat tegen 1 s. 11^{1/2} d. per gallon.

De prijs voor benzine bedraagt 3 s. 8 d. voor den kleinhandel.

S. Banner & Co. rapporteeren: „XXX White Spirit” gaat tegen 3 s. per gallon, verhandeld in partijen van 1 ton. Voor levering naar Schotland en Ierland wordt deze prijs respectievelijk met 1 d. en 2 d. per gallon verhoogd.

Bakoe, 5 November.

Er is voortdurend een vaste vraag naar ruwe olie, tegen de prijzen, vastgesteld door de Regeering, n.l. 96 kopeken per poed, zoowel voor ruwe Bakoe- als Grosny-olie.

New York.

Geraffineerd, in kisten 18,75 c. per gallon.
Standard White, in vaten.. 15,50 „ „ „
Pennsylvanian Crude \$4,— per vat.

Philadelphia.

Standard White 15,50 c. per gallon.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
2 Dec. 1918..	nom.	122.—/—	275.—/—	40.10/—	52.—/—
25 Nov. 1918..	nom.	122.—/—	295.—/—	40.10/—	52.—/—
30 Nov. 1917..	nom.	110.5/—	291.2/6	30.—/—	52.—/—
1 Dec. 1916..	nom.	151.10/—	190.5/—	30.10/—	59.10/—
20 Juli 1914..	51/4	61.—/—	145.15/—	19.—/—	21.10/—

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

30 November 1918. De maximum kolenvrachten van Engeland naar Frankrijk werden 10/- à 15/- per ton verlaagd. Vrachten voor lading naar Europa bleven onveranderd.

De scheepvaart van Nederland op Scandinavië werd stopgezet wegens gebrek aan bunkerkolen.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/ R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
25/30 Nov. 1918	—	—	—	50/—	—	225/—
18/23 „ 1918	—	—	—	50/—	—	225/—
26 N./1 Dec. 1917	—	—	—	40/—	—	145/—
27 N./2 Dec. 1916	—	—	f 14,—	22/—	f 85,—	120/—
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ^{1/4}	1/11 ^{1/4}	12/—	12/—

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor-deaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
25/30 Nov. 1918	54/-	—	—	70/-	f 15	Kr. 52½
18/23 „ 1918	69/-	101/3	200/-	85/-	„ 15	„ 55.-
26 N./1 D. 1917	69/-	101/3	200/-	125/-	„ 32.50	„ 192½
27 N./2 D. 1916	34/-	59/6	80/-	53/9	„ 7.-	„ 31½
Juli 1914	fr. 7.-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, 1 er. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

INKLARINGEN.

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	November 1918		November 1917	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	10	394	14	2.532
Groot-Brittannië	69	72.647	51	36.199
Noorwegen	9	3.878	4	622
Zweden	22	9.992	14	6.292
Denemarken....	1	53	—	—
België	13	39.022	—	—
Frankrijk	19	9.740	—	—
Senegal, Dakar..	—	—	1	543
Vereen. Staten..	32	64.762	20	49.540
Totaal	175	200.497	104	95.728
Periode 1 Jan.-30 Nov.	991	944.511	1.474	1.248.013 ¹⁾
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	66	31.037	51	26.843
Britsche	55	62.391	32	18.981
Duitsche	12	36.952	—	—
Noorsche	8	16.317	7	13.538
Belgische	9	20.860	11	28.409
Fransche	4	437	—	—
Zweedsche.....	17	25.530	2	6.342
Deensche	2	1.017	—	—
Vereen. Staten..	—	—	1	1.615
1 Portug. 1 Hong.	2	5.956	—	—
Totaal	175	200.497	104	95.728

¹⁾ 1913, 10.555 schepen met 12.637.792 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur.)

TE IJMUIDEN.

Landen van herkomst	November 1918		November 1917	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	5	2.898	7	2.769
Groot-Brittannië	4	1.500	16	8.058
Noorwegen	10	4.365	5	2.142
Zweden	10	6.922	8	3.293
Denemarken....	2	575	2	221
Nederl.W.-Indië-Ned.-Antillen	—	—	1	1.565
Brazilië	1	4.608	—	—
Totaal	32	20.868	39	18.048
Periode 1 Jan.-30 Nov.	220	122.004	514	411.943 ¹⁾
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	32	20.868	38	17.565
Noorsche	—	—	1	483
Totaal	32	20.868	39	18.048

¹⁾ 1913, 2294 schepen met 2.590.406 N. R. T.

(Halverhout & Zwart's Scheepsagentuur.)

RIJNVAART.

Week van 25 November tot 2 December 1918.

In de afgelopen week werd zoo goed als alle te Rotterdam beschikbare scheepsruimte aangenomen in daghuur om krijgsgevangenen te halen in Emmerik en te vervoeren naar Rotterdam, Antwerpen of Sas van Gent. Verder hadden geen bevrachtingen plaats.

In de Ruhrhavens werd de beschikbare scheepsruimte grif aangenomen, niettegenstaande de beladingen door de in de kolenmijnen plaats gehad hebbende stakingen en het gebrek aan spoorwagens zeer slecht vooruitgaan. De vracht naar Mannheim bedroeg Mk 4,—/Mk 4,75 per ton, terwijl het sleeploon van Duisburg naar Mannheim 22/24 pf per Centner bedroeg.

De waterstand was op het laatst der vorige week steeds vallende en stond aan het eind der week Meter 1,— Cauber Pegel. Hierdoor kon de vaart naar Mannheim uitsluitend door raderboten worden uitgevoerd, terwijl zeer vlot gaande schroefboten slechts tot St. Goar konden sleepen. De vaart wordt verder zeer bemoeilijkt door de verschillende schipbruggen, die over den Rijn geslagen zijn, welke op enkele plaatsen slechts 1 tot 2 uur per dag zijn geopend. Verder is de vaart van Mannheim naar Strassburg gestremd.

ADVERTENTIËN

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM

Telefoon 3600

'S-GRAVENHAGE

Telefoon H 280, 300

GRONINGEN

Telefoon 1555

AMSTERDAM

Telefoon N 5580

LEEUWARDEN

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc., in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven)

Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,— op elk goed effectenkantoor

Nijgh & Van Ditmar's
Uitgevers-Maatschappij

Wijnhaven 111-113' — Rotterdam
Telefoon 7841-7842-7843-7861

Belast zich met 't verzorgen van uitgaven en tijdschriften op elk gebied

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, CHERIBON, HONGKONG, INDRAMAJOE,
MEDAN, MENADO, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG,
SINGAPORE, SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 35.000.000,—

Reserven f 17.400.000,—

GRONINGSCH CREDIET- EN HANDELSBANK

GRONINGEN, APELDOORN, APPINGEDAM, ASSEN EN VEENDAM

Kapitaal f 5.000.000,—

Geplaatst en volgestort f 2.000.000,—

Reserves ruim. f 387.000,—

VERSCHAFT BEDRIJFSKAPITAAL AAN
LANDBOUW, HANDEL EN NIJVERHEID

INCASSO — DEPOSITO — SAFE DEPOSIT

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde Passagiers- en
Vrachtdienst met nieuwe,
moderne post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

CORUÑA, VIGO, LISSABON, LAS PALMAS.

Eerstvolgende afvaart (behoudens
onvoorziene omstandigheden):

S.S. „FRISIA”,

11 DECEMBER a.s.

Algemeene Friesche Hypotheekbank

LEEUWARDEN

Kapitaal f 1.000.000,—

Reserves ± f 147.573,—

Uitstaand bedrag Pandbrieven ruim

f 9.000.000,—

5% PANDBRIEVEN à 100%

VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJ

„GELRIA”

ROTTERDAM

Maatschappelijk Kapitaal f 2.500.000,—
waarvan geplaatst f 500.000,—

TRANSPORT- en
BRANDVERZEKERING

DIREKTIE:

C. TH. DAAMS

H. G. SCHUDDEBEURS

Kantoor WIJNHAVEN 103

Telefoon No. 13883 .Telegr.-Adres: „VERMAAGEL”

PRACTISCH EFFECTENBOEK

Prijs f 1,25

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ, Rotterdam

Accountantskantoor
James Polak

(Lid Ned. Acc. Verg.)

POSTHOORNSTEEG 7^B

ROTTERDAM.

HEEMAF

Telefoon Nos. 54, 82 en 119

HENGELO

Telegram-Adres: HEEMAF-HENGELO

**ELECTRISCHE
APPARATEN EN
INSTRUMENTEN**

**ELECTRO-
MOTOREN EN
GENERATOREN**

COMPLETE ELECTRISCHE INSTALLATIES

MAATSCHAPPIJ

voor

Scheeps- en Werktuigbouw

„FIJENOORD”

ROTTERDAM

Kruisers — Torpedobooten
Onderzeebooten

Mailstoomschepen
Vrachtstoomschepen
Baggermateriaal

Machine-installaties
tot 65000 P.K.

Scheeps-Zoelly-Turbines

Machines en apparaten voor
Suikerfabrieken, enz.

N.V. VAN DER LELY'S TOUWFABRIEKEN

ROTTERDAM,
Boompjes 93.

AMSTERDAM,
Prins Hendrikkade 16/7.

GRONINGEN,
Der - A - Brug.

Telefoon: 3277 en 3296.

Telefoon: 7415 N.

Telefoon: 1035.

Telegr.-adr.: Vanderlely. Tel.-adr.: Vanderlely-touw. Telegr.-adr.: Vanderlely.

FABRIEKEN TE MAASSLUIS.

SCHEEPSTROSSEN in alle soorten en afmetingen.

VISSCHERIJTOUWWERK.

Geteerd en ongeteerd Manila-, Sisal-, Nieuw-Zeeland-,
Bombay- en Russisch henneptouw.
Cocostouw.

TRANSMISSIESNAREN met en zonder reguleerbare
koppelingen.

STAALDRAADTOUW voor Scheepsgebruik, Liften,
Mijnen- en Hijschwerktuigen. IJzerwant en Hercules.

ALLE SOORTEN PAK- EN BINDTOUW

The Standard Bank of South Africa, Ltd

ROTTERDAM - 15 COOLSINGEL

Telegr.-Adres: Africorum

(HOOFDKANTOOR: 10 CLEMENTS LANE, LONDON, E.C. 4)

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL.	Fl. 12,— = £ 1.
GESTORT KAPITAAL.	Fl. 74.329.200,—
RESERVEFONDS	Fl. 18.582.300,—
NIET GESTORT KAPITAAL.	Fl. 24.000.000,—
	Fl. 55.746.900,—
	Fl. 98.329.200,—

Meer dan 250 Kantoren
in Zuid-Afrika
en elders.

**Behandeling van
alle Bankzaken.**

Vertegenwoordigers en
Correspondenten
over de geheele Wereld.

HOLLANDSCHE BANK VOOR ZUID-AMERIKA

AMSTERDAM BUENOS AIRES RIO DE JANEIRO SANTOS

KAPITAAL f 14.000.000,—

RESERVE f 2.100.000,—

ALLE BANKZAKEN OP ZUID-AMERIKA

VERLEENT BEMIDDELING TOT HET AANKNOOPEN VAN HANDELSRELATIES IN
ARGENTINIË EN BRAZILIË

DE GRONINGER BANK

Groningen, Winschoten, Stadskanaal, Wildervank,
Veendam, Sappemeer, Delfzijl, Emmen, Hooge-
veen en Ter Apel (Firma TIMMERMAN & SASSEN)

Kapitaal f 6.000.000,— Geplaatst en gestort f 4.440.000,—

Reserves f 430.501,04

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Belast zich met het incasseeren van wissels op binnen-
en buitenland

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22 AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4 PCT.

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET
JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR
GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR
OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

GEBROEDERS SCHEUER

Assurateurs en Assurantiebezorgers

Expeditours en Cargadoors

AMSTERDAM EN ROTTERDAM

Verzekering van Koopmansgoederen tegen
transport, molest, brand en diefstal tegen
concurrerende premiën.

Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek

DELFT

ARTIKELEN:

Gist
Brandspiritus
Zuivere spiritus
Foazelolie
Amyl-alcohol
Aether Sulfuricus
Narcose æther
Kurken en
Gedroogde Spoeling

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wester-Suikerraffinaderij AMSTERDAM

GROOTSTE RAFFINADERIJ
IN NEDERLAND

Levert de mooiste Suiker,
omdat haar zuiveringsver-
mogen het grootst is.

Produceert behalve alle soorten Melis-
suiker en Basterds:

Cristallen, groote en kleine, Klontjes
(Cubes), Theeklontjes, Crushed (brokken)
Tabletten, Brooden, Poedersuiker, fijne
Suikers voor Vruchtengebruik, enz. enz.

Pletterij, voorheen L. I. Enthoven & Cie - Delft

Wissels, Veerwissels, Goederenwagons, Draaischijven,
Bruggen, Kappen en Gebouwen, Tanks, Aanlegsteigers.

ZWAAR EN LICHT SMEEDWERK EN PERSWERK.

Wm H. MÜLLER & Co.

REEDERS EN KOOPLIEDEN

HOOFDKANTOOR: 's-GRAVENHAGE

HOLLAND-AMERIKA LIJN

GEREGELDE AFVAARTEN TUSSCHEN

ROTTERDAM en NEW YORK, BOSTON, PHILADELPHIA,
BALTIMORE, NEWPORT NEWS, NORFOLK, SAVANNAH,
NEW ORLEANS, CUBA, MEXICO en NEW YORK-JAVA.

Voor inlichtingen wende men zich tot de

HOLLAND-AMERIKA LIJN, WILHELMINAKADE, ROTTERDAM

Scheepvaart- en Steenkolen-Maatschappij — Rotterdam

Filialen: AMSTERDAM — IJMUIDEN — LEEUWARDEN — HARLINGEN

ENGELSCH STEENKOLEN

GEREGELDE LIJNEN VICE-VERSA:

ROTTERDAM—LONDON; ROTTERDAM—HULL/GOOLE; ROTTERDAM—NEWCASTLE;
ROTTERDAM—LEITH

VAN RIJN & Co
UTRECHT — POSTBUS 40

*EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCHÉ*

FIJNE TAFELMOSTERD

P. Clos & Leembruggen

LEIDEN

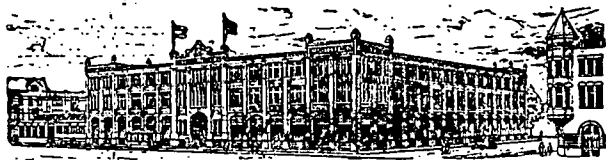
Opgericht 1 Mei 1766

Tel. Intercomm. 370
Telegr.-Adres: CLOS

Sajetten en Wollen
Garens voor Hand-
en Machinebreien

R. S. STOKVIS & ZONEN Ltd - ROTTERDAM

WESTZEEDIJK 594

Groote voorraden van artikelen op industriëel gebied

WEISE & Co. ROTTERDAM
AMSTERDAM

Import van en Handel in

OVERZEESCHE PRODUCTEN

speciaal RUBBER, GUTTA-PERCHA en BALATA

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

ANNO 1618

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

BLAAUWHOEDENVEEM - VRIESSEVEEM

AMSTERDAM

ROTTERDAM

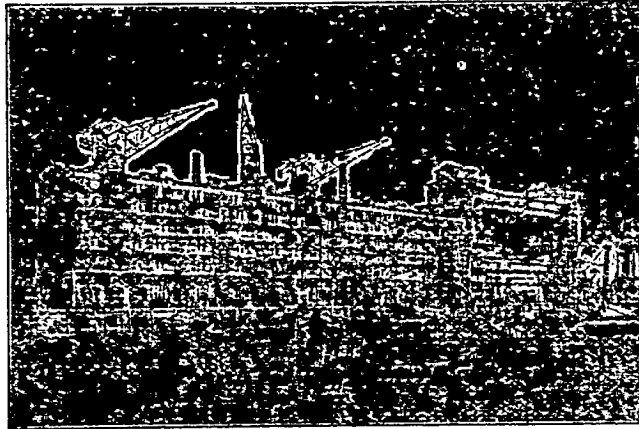
ANTWERPEN

EXPEDITEURS

MAATSCHAPPELIJK

KAPITAAL:

f 10.000.000,—

EXPEDITIE
IN- EN UITKLARING
ASSURANTIERESERVE-
FONDSEN:

f 1.639.297,15½

RUBBER-
ETABLISSEMENT
KINA-ETABLISSEMENTPAKHUIS EN SILO-GEBOUW „ST. JOB“, ROTTERDAM
BEËEDIGDE WEGERS EN METERSBEWARING VAN KOOPMANSGOEDEREN TEGEN UITGIFTE VAN
„CEDULLEN AAN TOONDER”

WELKE LEVERBAAR EN BELEENBAAR ZIJN

MODERNE KOEL- EN VRIESINRICHTINGEN TE AMSTERDAM EN ROTTERDAM VOOR HET OP LAGE
TEMPERATUREN BEWAREN VAN AAN SPOEDIG BEDERF ONDERHEVIGE LEVENSMIDDELEN EN HANDELSWAREN.

CORRESPONDENTEN:

TE LONDEN: BRITISH BLAAUWHOEDENVEEM, LTD., 1 MINCING LANE, E.C.
BIJKANTOOR TE LIVERPOOL.

IN NED. INDIË: „HET INDISCHE VEEM” EN „DE SCHEEPSAGENTUUR”, BATAVIA, ENZ.

STORK

KETELMAKERIJ

CORNWALL
LANCASHIRE
BOUILLEUR-KETELS
BABCOCK & WILCOX
WATERPIJPKETELS

MACHINEFABRIEK HENGELO 795

DIRKZWAGER'S SCHEEPSAGENTUUR
MAASSLUIJ EN HOEK VAN HOLLANDBelasten zich met het rapporteeren van schepen en het
behandelen van scheepszaken op den Nieuwen Waterweg**NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ**
MAASSLUIJContracteeren voor het bergen van gezonken schepen en
ladingen, op de rivieren en buitengaats; belasten zich met
het instellen van duikeronderzoek, enz. enz.**DE SPAARNE-BANK**
HAARLEM

Gestort Kapitaal en Reserves f 1.184.000,—

REKENING-COURANT, CREDIETEN, INCASSEERINGEN, ASSURANTIËN,
WISSELS, EFFECTEN, COUPONS, PROLONGATIËN, DEPOSITO'S, ENZ.**MARX & Co's BANK** ROTTERDAM, Zuidblaak 56
's-GRAVENHAGE, Kneuterdijk 13

KAPITAAL f 10.000.000,— VOLGESTORT

Directie: P. J. VAN OMMEREN, Jhr. D. F. REUCHLIN, S. S. BOSMAN JR.

Raad van Commissarissen: Mr. J. A. LOEFF, J. RIJPPERDA WIERDSMA, A. C. MEES en Mr. A. J. MARX